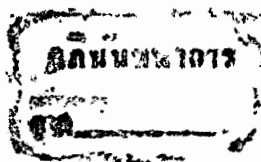

ปีการศึกษา 2530

เครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง

ปริญญาโทบริหารการศึกษา 253๐

ภาควิชา วิศวกรรมไฟฟ้า

คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง เครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง

ผู้จัดทำ

1. นายบัณฑิต งามขำ

2. นายพจนาท ศุภวันต์

(อาจารย์ ศิริวัฒน์ โพธิเวชกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

สารบัญ

บทคัดย่อ	I
Abstract	ii
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ทฤษฎีทั่วไป	3
2.1 บทนำ	3
2.2 สนามไฟฟ้า	3
2.3 ดิฟฟิเคชันในกาซ	8
2.4 ไอออนในเซชัน	9
2.5 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวโลหะ	11
2.6 การเบรคดาวน์ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ	13
2.7 สมมติฐานการหมุน	17
2.8 ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นที่มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูงหมุน	20
บทที่ 3 โครงสร้างของเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง	23
3.1 บทนำ	23
3.2 มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง	23
3.3 การทดลองมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง	28
3.4 ส่วนประมวลผลและแสดงผล	29
บทที่ 4 การทดสอบเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง	34
4.1 บทนำ	34
4.2 การทดสอบตัวอิเล็กทรอนิกส์โทรตปลายแหลม	34
4.3 การทดสอบเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบ	38
บทที่ 5 บทสรุป	39
เอกสารอ้างอิง	41
กิตติกรรมประกาศ	42

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง

บัณฑิต งามชา

พจนานท ศุภวันต์

อ. ศิริวัฒน์ โพธิเวชกุล อาจารย์ที่ปรึกษา

ปีการศึกษา 253๘

บทคัดย่อ

เครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงนี้ทำงานโดยอาศัย สมมติฐานการทำงานของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง มาทำการสร้างเครื่องมือวัดความเร็วรอบการหมุน แล้วเปลี่ยนจากความเร็วรอบการหมุนมาเป็นการแสดงระดับของแรงดันไฟฟ้า โดยในโครงการนี้เป็นการทดสอบคุณสมบัติของอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์ของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง และคุณสมบัติของเครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง โดยทำการวิเคราะห์เทียบกับคุณสมบัติของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง เพื่อทำการเปรียบเทียบหาผลสรุปการทำงานของเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง

HIGH VOLTAGE MEASUREMENT

BANDIT NGARMKUM

POJJANAT SUPAWAN

SIRIWAT POTIVEGKUL ADVISOR

1987

ABSTRACT

This High-Voltage Voltmeter is worked by using the hypothesis of High Voltage Electric Field Motor to produce revolution measurement . Then change revolution measurement to show level of voltage . This project is used for electrode-rotor of high voltage electric field motor characteristic tested , high-voltage voltmeter characteristic compares high-voltage electric field motor . To assume it .

บทที่ 1

บทนำ

ในการวัดค่าแรงดันไฟฟ้าแรงดันสูงในปัจจุบันนี้ มักจะทำการวัดระดับศักดาไฟฟ้า โดยอาศัยหลักการสปาร์คของช่องว่างระหว่างอิเล็กโทรด, การลดระดับแรงดันลงมาแล้วทำการวัด (POTENTIAL DIVIDER) หรือการใช้เครื่องมือกลอย่างอื่นมาประกอบเข้าด้วยกันแล้วทำการวัดค่าศักดาไฟฟ้าออกมา ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะต้องผ่านขั้นตอนหรือวิธีการหลายอย่างที่ซับซ้อนพอสมควรจนกว่าที่วัดค่าแรงดันนั้นออกมาเป็นค่าที่ใช้งานได้ ซึ่งผลที่ได้อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดมากขึ้นตามลำดับขั้นตอนของระบบ

สำหรับโครงการทดลองวิจัยนี้ เป็นการทดลองสร้าง เครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงดันสูง โดยอาศัยหลักการการทำงานของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง (HIGHVOLTAGE ELECTRIC FIELD MOTOR) มาเป็นส่วนประกอบการสร้างเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงดันสูง สำหรับมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบที่ใช้งาน จะประกอบด้วยส่วนที่เป็นตัวหมุน (ROTOR) เป็นอิเล็กโทรดปลายแหลมที่มีทิศทางการหมุนตั้งฉากกับแนวระนาบ (VERTICAL) , ส่วนตัวที่อยู่นิ่ง (STATOR) เป็นอิเล็กโทรดระนาบที่เป็นแผ่นวงกลมครอบอิเล็กโทรดตัวหมุน (ROTOR ELECTRODE) ในแนวทิศทางการหมุน โดยมีระยะห่างระหว่างปลายแหลมกับระนาบเท่ากันตลอด โดยที่อิเล็กโทรดตัวหมุนนั้นประกอบอยู่บนแกนเพลลา และบรรจุอยู่ในตัวถัง (CASE) ของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง จึงมีลักษณะเป็นเครื่องวงกลม 2 ใบมาประกอบกันเข้าเป็นรูปทรงกลม โดยใช้สกรูพลาสติกยึดเครื่องวงกลม 2 ใบเข้าด้วยกัน

การทำงานของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง โดยที่การหมุนของอิเล็กโทรดตัวหมุนนั้นน่าจะเกิดจากแรงที่ผลักให้อิเล็กโทรดตัวหมุนเคลื่อนที่ได้ ทั้งจากขบวนการไอออนไนเซชัน (COLLISSION IONIZATION) เพิ่มจำนวนทวีคูณจำนวนเล็กตรอนอิสระและไอออนบวก รวมถึงขบวนการการปล่อยอิเล็กตรอนจากผิวคะโอดโดยการชนของไอออนบวก (ELECTRON EMISSION FROM SURFACE) ผลที่เกิดจากอิเล็กตรอนเคลื่อนที่เข้าชนปลายแหลมของอิเล็กโทรดตัวหมุนอะโนด หรือไอออนบวกวิ่งเข้าชนปลายแหลมทำให้อิเล็กตรอนหลุดออกมาจากขั้วอิเล็กโทรดตัวหมุนคะโอด จะเป็นแรงที่กระทำให้ตัวหมุนสามารถเคลื่อนที่ได้ โดยที่ความเร็วรอบหมุนจะขึ้นอยู่กับระดับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนเป็นสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการทดลองวิจัย

ในการทดลองวิจัยการสร้างเครื่องมือวัดนี้จะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบการหมุนกับระดับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนให้ จากความสัมพันธ์นี้จึงสร้างมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบขึ้นมาใหม่ แล้วทำการวิเคราะห์คุณสมบัติของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงที่สร้างขึ้นใหม่ ด้วยเพื่อมาให้เป็นส่วนประกอบสำคัญร่วมกับส่วนที่วัดความเร็วรอบการหมุน แล้วทำการแสดงผล ออกมาเป็นค่าแรงดันออกมาและทำการเปรียบเทียบค่าแรงดันที่วัดได้นั้นกับการวัดค่าแรงดันไฟฟ้าโดยวิธีอื่น

บทที่ 2 ทฤษฎีทั่วไป

2.1 บทนำ

เนื่องจากในโครงการวิจัยของปริญญาโทฉบับนี้ เป็นการค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงดันสูง ซึ่งต้องอ้างอิงถึงทฤษฎีพื้นฐานไปในการอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่างๆ ในบทนี้จะเป็นการอ้างอิงถึงทฤษฎีและสมมติฐานที่ใช้ในการอ้างอิงของงานวิจัยโดยละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่เกิดปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการทดลองได้ดีขึ้น โดยจะอ้างอิงถึงตั้งแต่ลักษณะของสนามไฟฟ้า รูปร่างของอิเล็กโทรด การดีสชาร์จในก๊าซ (GASEOUS DISCHARGE) ขบวนการไอออนไนเซชัน (IONIZATION) การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวโลหะ (ELECTRON EMISSION FROM METALLIC SURFACE) กลไกการเกิดเบรคดาวน์ (BREAKDOWN) และผลการเกิดเบรคดาวน์ในสภาวะต่างๆ

2.2 สนามไฟฟ้า

ก๊าซเป็นฉนวนอย่างหนึ่งทางไฟฟ้า ในกรณีแรงดันไฟฟ้าสูงๆและมีที่ว่างจำกัด การเป็นฉนวนจะแปรเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของก๊าซ แรงดันไฟฟ้าและความเครียดสนามไฟฟ้า สภาพของฉนวนจะเริ่มเปลี่ยนไปสู่สภาพนำไฟฟ้าอย่างดีเมื่อ เกิดการสปาร์คหรือ วาบไฟหรือ มีการเบรคดาวน์ผ่านฉนวนในก๊าซ หรือของเหลวหลังจากสภาพฉนวนเปลี่ยนเป็นสภาพนำไฟฟ้าและจะคงอยู่ถ้าแรงนั้นสูงพอ และจะกลับคืนสู่สภาพการเป็นฉนวนดั้งเดิม หลังจากการเบรคดาวน์หรือสปาร์คได้ผ่านพ้นไปแล้ว ซึ่งจะแตกต่างไปจากฉนวนที่เป็นของแข็งหลังจากการเกิดเบรคดาวน์แล้วสภาพการเป็นฉนวนจะเสียไปอย่างถาวร

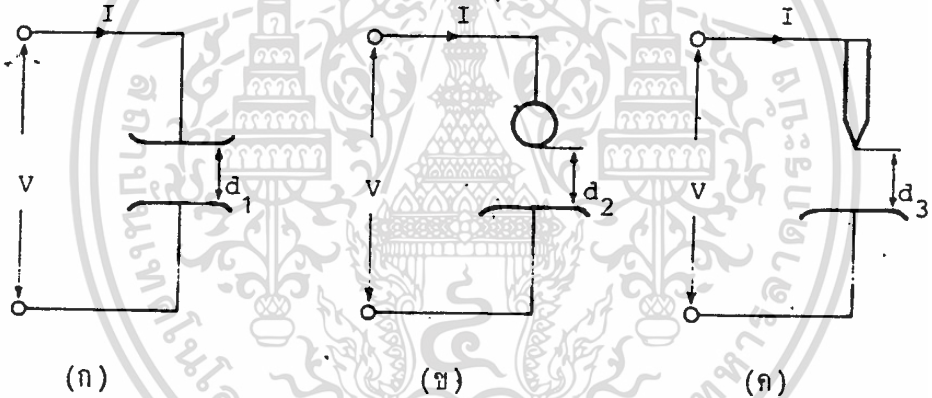
2.2.1 ความคงทนของฉนวนต่อแรงดันไฟฟ้า (DIELECTRIC STRENGTH)

ความคงทนของฉนวนต่อแรงดันไฟฟ้าหมายถึงค่าความเครียดสนามไฟฟ้า (ELECTRIC FIELD STRESS) สูงสุดที่ฉนวนนั้นทนได้ โดยไม่เกิดความเสียหายหรือเกิดเบรคดาวน์หรือทำให้ความเป็นฉนวนเสื่อมคุณภาพ มีหน่วยเป็น ค่าแรงดันต่อความหนาของฉนวนหรือระยะห่างของอิเล็กโทรดเป็นโวลต์ต่อเซนติเมตร (V/cm) หรือกิโลโวลต์ต่อเซนติเมตร (KV/cm) ค่าความเครียดสนามไฟฟ้าที่ใช้กำหนดค่าคงทนของการฉนวนไฟฟ้าโดยทั่วไป จะหาจากสนามไฟฟ้าที่สม่ำเสมอ

เอกเสมอ (UNIFORM FIELD) ความคงทนการฉนวนต่อแรงดันไฟฟ้าขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ การคำนวณว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างๆหลายประการ อาทิเช่น รูปลักษณะเรขาคณิตของอิเล็กโทรด ลักษณะสมบัติของไดอิเล็กตริก (DIELECTRIC) และ เวลา เป็นต้น

เมื่อป้อนแรงดันไฟฟ้าให้กับอิเล็กโทรดลักษณะต่างๆที่วางอยู่ในอากาศดังในรูปที่ 2.1 จะพบว่าแรงดันไฟฟ้าที่ทำให้เกิดการเบรคดาวนั้นจะไม่เท่ากัน ถึงแม้ว่าจะจัดระยะ d_1 , d_2 และ d_3 ให้เท่ากันก็ตาม ค่าความคงทนของฉนวนแต่ละชนิดต่อแรงดันไฟฟ้าจะมีค่าไม่แน่นอนตายตัว ส่วนใหญ่จะเป็นค่าสถิติหรือค่าโดยประมาณ มักจะกำหนดโดยค่าความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุด E_{max} ที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งระหว่างอิเล็กโทรดในขณะที่การเบรคดาวเริ่มเกิดขึ้น ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายประการ

รูปที่ 2.1 อิเล็กโทรดที่มีลักษณะสนามไฟฟ้าแบบต่างๆกัน

- (ก) สนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ (UNIFORM FIELD)
- (ข) สนามไฟฟ้าที่ไม่สม่ำเสมอเล็กน้อย (SLIGHTLY NONUNIFORM FIELD)
- (ค) สนามไฟฟ้าที่ไม่สม่ำเสมอสูง (HIGHLY NONUNIFORM FIELD)

2.2.2 อิเล็กโทรดสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ

อิเล็กโทรดสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ หมายถึงอิเล็กโทรดที่มีสนามไฟฟ้าทุกจุดในช่วงระหว่างอิเล็กโทรดสม่ำเสมอเท่ากันตลอด เช่นอิเล็กโทรดในรูปที่ 2.1(ก) ซึ่งสามารถคำนวณ

$$E_{max} = E = V/d \quad (2.1)$$

V : แรงดันไฟฟ้าที่ป้อนเข้าไประหว่างขั้วอิเล็กโทรด หน่วย โวลต์ หรือกิโลโวลต์

d : ระยะห่างระหว่างอิเล็กโทรด หน่วย เซนติเมตร

E : ความเครียดสนามไฟฟ้า ณ จุดใด ๆ ระหว่างอิเล็กโทรด หน่วย โวลต์ต่อเซนติเมตร หรือ กิโลโวลต์ต่อเซนติเมตร

E_{max} : ความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุด

เมื่อป้อนแรงดันให้กับอิเล็กโทรดสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ จะเกิดเบรคดาวน์ทันทีที่ความเครียดสนามไฟฟ้าระหว่างอิเล็กโทรด ซึ่งจะเท่ากันทุกจุดถึงค่าที่กำหนดค่าหนึ่งโดยประมาณ และกระแสจะเพิ่มขึ้นอย่างมากในทันทีทันใด โดยที่ค่าของกระแสก่อนจะเกิดเบรคดาวน์นั้นจะวัดไม่ได้ ค่าความเครียดสนามไฟฟ้าที่เกิดจากแรงดันขณะเกิดเบรคดาวน์นี้ก็คือ ค่าคงทนต่อแรงดันไฟฟ้าของฉนวนนั่นเอง ซึ่งคำนวณได้จาก

$$E_b = V_b/d \quad (2.2)$$

V_b : แรงดันไฟฟ้าที่ทำให้เกิดการเบรคดาวน์ด้วยสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ

E_b : ความเครียดสนามไฟฟ้าที่ทำให้เกิดเบรคดาวน์ หรือความคงทนต่อแรงดันไฟฟ้าของฉนวน

2.2.3 อิเล็กโทรดสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ

อิเล็กโทรดแบบนี้มีความเครียดสนามไฟฟ้าแต่ละจุดมีค่าแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตำแหน่งของจุดนั้นๆ ความแตกต่างกัน ณ จุดต่างๆจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะแห่งรูปทรงเรขาคณิตของอิเล็กโทรดที่มีสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอมากหรือน้อย เช่นอิเล็กโทรดในรูปที่ 2.1(ข) ถ้าเส้นสนามไฟฟ้าและเส้นศักย์เท่าๆจะได้ดังรูปที่ 2.2 ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดจะเกิดขึ้นที่ผิวของอิเล็กโทรดทรงกลม

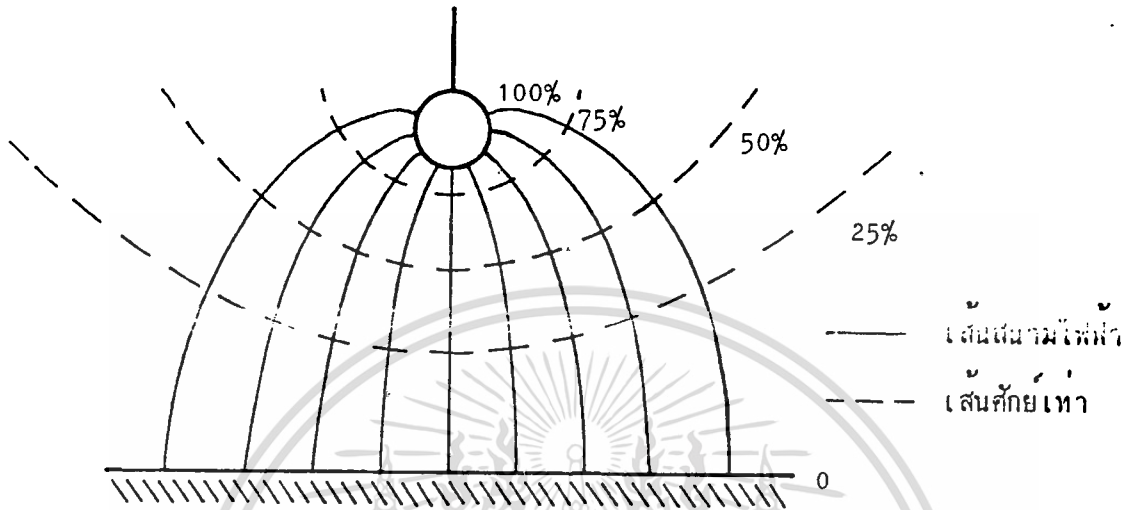
อาจคำนวณได้จาก

$$E_{max} = V/d \cdot \eta \quad (2.3)$$

η : แฟคเตอร์สนามไฟฟ้า (FIELD UTILIZATION FACTOR) มีนิยามว่า

$$\eta = E_{av}/E_{max}$$

E_{sv} : ค่าเฉลี่ยของสนามไฟฟ้า มีค่าเท่ากับ V/d

รูปที่ 2.2 สนามไฟฟ้าและเส้นศักย์เท่า

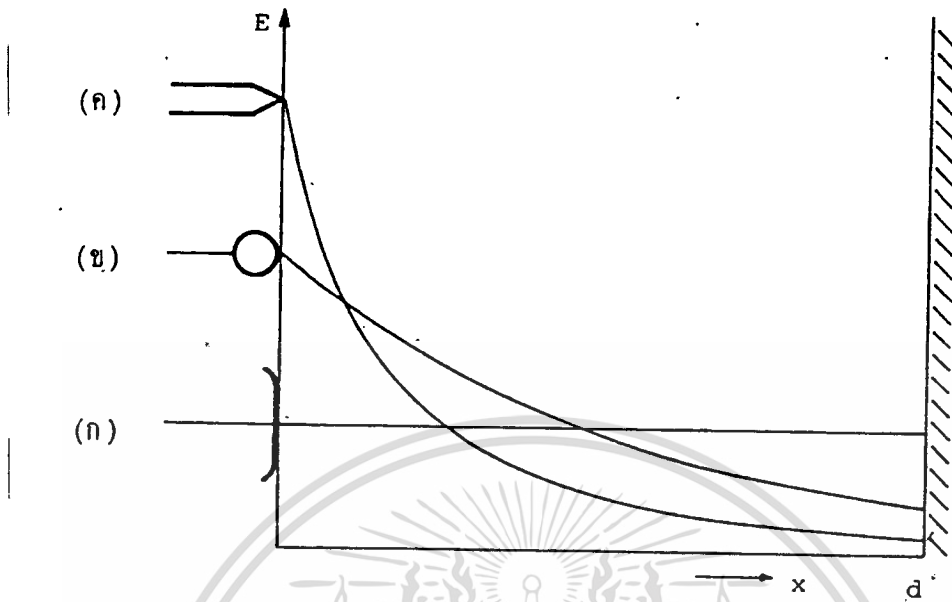
ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า τ^* คือค่าดัชนีชี้บอกให้ทราบค่าว่าอิเล็กโตรดนั้นมีลักษณะสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอมากน้อยเพียงใด และโดยอาศัยแฟคเตอร์นี้เองจึงสามารถคำนวณหาความเครียดเบรคดาวน์ของฉนวนในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอเล็กน้อยได้คือ

$$E_{sv} = V_{sv} / d\tau^* \quad (2.4)$$

สมการนี้ใช้ได้เฉพาะในกรณีที่มีอิเล็กโตรดมีสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอเล็กน้อย หรือใช้กับกรณีที่ไม่มีโคโรนา (CORONA) หรือพรีดิสชาร์จ (PREDISCHARGE) เกิดก่อนเบรคดาวน์ ดังอิเล็กโตรดในรูปที่ 2.1(ข) กล่าวคือก่อนเกิดเบรคดาวน์จะไม่ปรากฏว่ามีกระแสไหลระหว่างอิเล็กโตรดเลย และลักษณะสนามไฟฟ้าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง จะเกิดเบรคดาวน์ทันทีที่เกิดความเครียดสนามไฟฟ้าสูงถึงค่าหนึ่งคือค่าสนามไฟฟ้าวิกฤติ E_{sv}

ในกรณีที่อิเล็กโตรดมีสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูง ซึ่งความเครียดสนามไฟฟ้าสูงจะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับผิวอิเล็กโตรดที่มีพื้นผิวน้อยที่สุด เช่นปลายแหลม ดังรูปที่ 2.1(ค) ที่ระห่างออกไปจากผิวอิเล็กโตรด ค่าความเครียดสนามไฟฟ้าจะลดลงอย่างรวดเร็วดังในรูปที่ 2.3

ซึ่งอิเล็กโตรดแบบนี้แม้ว่าความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดจะมีค่าถึงค่าวิกฤติแล้วก็ตามจะยังไม่เกิดการคายไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.3 เปรียบเทียบสนามไฟฟ้าของอิเล็กโทรดลักษณะต่างๆ

การเบรคดาวน์ แต่จะเกิดโคโรนาพริตติสซาร์จขึ้นในบริเวณใกล้ผิวอิเล็กโทรด คือบริเวณที่มีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุด ส่วนในบริเวณอื่นยังมีความเครียดสนามไฟฟ้าต่ำจะไม่เกิดโคโรนา ฉะนั้นในช่องว่างระหว่างอิเล็กโทรดจะเกิดการดิสซาร์จ (DISCHARGE) ที่ไม่สมบูรณ์ คือไม่ตลอดแนวอิเล็กโทรดเรียกว่าการดิสซาร์จบางส่วน (PARTIAL DISCHARGE) ปรากฏการอาจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเป็นช่วงๆทำให้กระแสไหลในวงจรที่ป้อนแรงดันให้กับอิเล็กโทรด กระแสนี้จะเกิดขึ้นและวัดได้ก่อนเบรคดาวน์เรียกว่า กระแสโคโรนา (CORONA CURRENT) หรือ กระแสพริตติสซาร์จ การเกิดโคโรนาเป็นผลทำให้สนามไฟฟ้าแห่งเรขาคณิตเปลี่ยนไปเพราะมีประจุค้าง (SPACE CHARGE) แต่ความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดยังคำนวณได้จากสมการ (2.3) แต่ r^2 จะเปลี่ยนไป ดังนั้นค่าความเครียดเบรคดาวน์จะคำนวณจากสมการ (2.4) ไม่ได้ อย่างไรก็ตามสมการ (2.4) นี้อาจใช้คำนวณหาความเครียดสนามไฟฟ้าที่แรงดันโคโรนาเริ่มเกิดได้ เพราะสนามไฟฟ้าแห่งเรขาคณิตยังไม่เปลี่ยนแปลงนั่นคือ

$$E_1 = V_1 / d \cdot r^2 \tag{2.5}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับก... ความเครียดสนามไฟฟ้าโคโรนาเริ่มเกิด... ไม่ว่าการณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

V_1 : แรงดันไฟฟ้าที่ป้อนที่โคโรนาเริ่มเกิด (COLONA INCEPTION VOLTAGE)

โดยที่ E_1 และ V_1 เป็นค่าความเครียดสนามไฟฟ้าและแรงดันไฟฟ้าที่โคโรนาเริ่มเกิด ฉะนั้นสมการ (2.5) จึงได้เฉพาะกรณีไม่มีประจุค้างระหว่างอิเล็กโทรด หรือกล่าวได้ว่าสมการ (2.5) นี้ใช้สำหรับคำนวณหาความเครียดสนามไฟฟ้าหรือแรงดันเริ่มต้น (STARTING VOLTAGE, THRESHOLD VOLTAGE, INCEPTION VOLTAGE) ซึ่งหมายถึงแรงดันที่ทำให้เริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงในช่องว่างระหว่างอิเล็กโทรด อาจจะเป็นเบรคดาวน์ในกรณีทีอิเล็กโทรดเป็นแบบสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอหรือไม่สม่ำเสมอเล็กน้อย อาจเป็นแรงดันที่โคโรนาเริ่มเกิด ในกรณีที่ เป็นแบบสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูง ซึ่งค่าแรงดันเบรคดาวน์จะมีค่าสูงกว่าค่าแรงดันเริ่มต้นจึงอาจเขียนในรูปสมการทั่วไปว่า

$$V_1 = E_1 \cdot d \cdot \tau^m \tag{2.6}$$

V_1 : แรงดันเริ่มต้น
 E_1 : ความเครียดสนามไฟฟ้าที่เกิดจากแรงดันเริ่มต้น V_1

2.3 ดิสชาร์จในกาซ

ดิสชาร์จในกาซเป็นการอธิบายปรากฏการณ์การไหลของกระแสไฟฟ้าผ่านกาซ โดยอาศัยการเคลื่อนที่ของอนุภาคประจุ (อิเล็กตรอน, ไอออน) ที่เกิดจากขบวนการเพิ่มทวีคูณจำนวนอิเล็กตรอนและไอออนจากการไอออไนเซชันด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยมีสนามไฟฟ้าเป็นตัวกระตุ้นให้อนุภาคประจุมิพลังและเคลื่อนที่ไปสู่อิเล็กโทรดได้ ซึ่งการเกิดดิสชาร์จในกาซเป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการต่างๆที่นำไปสู่การเกิดเบรคดาวน์ ลำดับขั้นของขบวนการดิสชาร์จอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงด้วยกันคือ

1. ดิสชาร์จที่ประทังตัวเองไม่ได้ (NONSELF SUSTAINED DISCHARGE)

ขอบเขตของช่วงนี้กำหนดด้วยแรงดันเริ่มต้น เมื่อฉายแสงรังสีเข้าไปที่คะโทดกระแสจะเพิ่มขึ้นตามแรงดันที่ระยะเริ่มต้นและกระแสจะอิ่มตัว เนื่องจากอิเล็กตรอนที่ออกจากคะโทดหรือเกิดขึ้นในกาซทั้งหมดวิ่งไปหาอะโนดหมด ในช่วงนี้กระแสจะไม่เพิ่มตามแรงดันที่เพิ่ม จนกระทั่งถึงค่าหนึ่งกระแสจะเพิ่มในลักษณะเอ็กโปเนนเชียล (EXPONENTIAL) จนถึงจุดหนึ่งแรงดันคร่อมช่องว่างจะหดตัวและมีกระแสไหลเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งจำกัดด้วยค่าความต้านทานของวงจรภายนอก

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ต่อเท่านั้น จุดนี้เรียกว่าเบรคดาวน เมื่อเกิดเบรคดาวนแล้วดิสชาร์จสามารถประทังตัวเองได้ (SELF SUSTAINED DISCHARGE) คือจะมีกระแสไหลต่อไปได้ ถึงแม้ว่าจะเอาต้นกำเนิดฉายแสงหรือรังสีไปยังคะโทดออกก็ตาม

2. ดิสชาร์จเรืองแสงปกติ (NORMAL GLOW DISCHARGE)

หลังจากเกิดเบรคดาวนแล้ว ถ้าปล่อยให้กระแสเพิ่มขึ้นต่อไปโดยตัดความต้านทานวงจรภายนอกออก แรงดันคร่อมช่องว่างดิสชาร์จจะลดลงจนเหลือต่ำสุด ดิสชาร์จเรืองแสงย่านนี้อาจจะให้คงสภาพอยู่ได้ โดยมากจะเกิดที่ความดันก๊าซต่ำ ในอากาศที่ความดันบรรยากาศอาจเกิดได้ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูงเท่านั้น

3. ดิสชาร์จเรืองแสงไม่ปกติ (ABNORMAL GLOW DISCHARGE)

หลังจากถึงย่านเรืองแสงปกติแล้ว ถ้าหากกระแสเพิ่มขึ้นต่อไปอีกเป็นเอ็กโปเนนเชียล เรียกว่าการไอออนเซชันจากความร้อนในก๊าซและที่ผิวโลหะ

4. ดิสชาร์จแบบอาร์ค (ARC DISCHARGE)

ถ้าปล่อยให้กระแสเพิ่มไปอีก ในที่สุดจะปรากฏการณ์ของดิสชาร์จใหม่ที่เรียกว่าอาร์คดิสชาร์จ จะมีอิเล็กตรอนหลุดออกจากผิวคะโทดด้วยความร้อนและมีแสงจ้าจากลำอาร์ค

2.4 ไอออนเซชัน

ขบวนการที่แยกอิเล็กตรอนให้หลุดออกจากอะตอม หรือโมเลกุลของก๊าซเมื่อได้รับพลังงานเพียงพอ และทำให้เกิดไอออนบวกเพิ่มขึ้นเรียกว่า ไอออนไนเซชัน (SOLID) เรียกว่าการปล่อยอิเล็กตรอน (ELECTRON EMISSION) ซึ่งในที่นี้จะ เป็นขบวนการที่ทำให้อิเล็กตรอนออกจากอิเล็กโทรด ซึ่งเป็นขบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ก๊าซมีสภาพนำไฟฟ้าขึ้นมาได้ การเพิ่มทวิคูณจำนวนอิเล็กตรอนและไอออนในก๊าซเนื่องจากขบวนการไอออนไนเซชัน มีอยู่หลายวิธี ซึ่งจะกล่าวเพียงบางวิธีที่สำคัญพอสังเขป

2.4.1 ไอออนไนเซชันโดยการชน (COLLISION IONIZATION)

เมื่ออนุภาค

มีมวล m (อิเล็กตรอน, ไอออนหรืออะตอมเป็นกลาง) เคลื่อนที่ด้วยความเร็ว v และชนกับอะตอมที่มีมวล M จะมีการถ่ายทอดพลังงานจลน์ ถ้าไม่มีผลทำให้เกิดการตื่นกระตุ้น (EXCITATION) หรือทำให้เกิดการไอออนเซชันเรียกการชนนั้นว่า ชนแบบยืดหยุ่น (ELASTIC COLLISION)

แต่ถ้าชนแล้วอะตอมหรือโมเลกุลของก๊าซที่ถูกชนได้รับพลังงานจากอนุภาคที่ชนเกิดการคาย

ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตีนกระตุ้นหรือไอออไนเซชันเรียกการชนนี้ว่า ชนแบบไม่ยืดหยุ่น (INELASTIC COLLISION) นั้นหมายความว่ามีการเปลี่ยนแปลงพลังงานจลน์ไปเป็นพลังงานศักย์ ไอออไนเซชัน เกิดจากการชนจากอิเล็กตรอนวิ่งชนโมเลกุลหรืออะตอมของก๊าซ โดยที่อิเล็กตรอนได้รับพลังงาน จากสนามไฟฟ้า E ในขณะที่วิ่งเข้าหาอะโนด พลังงานที่อิเล็กตรอนได้รับจะเป็นพลังงานจลน์ ซึ่ง ถ้ามมากกว่าพลังงานไอออไนเซชัน (IONIZATION ENERGY) ของโมเลกุลก๊าซ ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของก๊าซแต่ละชนิด ถ้าพลังงานที่ได้รับจากสนามไฟฟ้าไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการไอออไนเซชันได้ ก็อาจจะเป็นผลทำให้โมเลกุลที่ถูกชนนั้นอยู่ในสภาพที่กระตุ้นได้พอดี เรียกว่าพลังงานกระตุ้น (EXCITATION ENERGY)

2.4.2 โฟโตไอออไนเซชัน (PHOTOIONIZATION)

เมื่ออะตอมของธาตุบางชนิด เช่น อะตอมไฮโดรเจน ได้รับพลังงานจากภายนอก จะทำให้วงโคจรของอิเล็กตรอนรอบนิวเคลียสดอยห่างออกมามากกว่าปกติ แต่ยังโคจรอยู่รอบนิวเคลียสในวงโคจรที่แน่นอนวงหนึ่ง โดยไม่หลุดออกมา ซึ่งลักษณะเช่นนี้เรียกว่าอะตอมอยู่ในสภาวะที่กระตุ้น พลังงานจะคงสภาพอยู่ในช่วงเวลาสั้นๆ ประมาณ 10^{-11} ถึง 10^{-7} วินาทีเท่านั้น แล้วอะตอมจะกลับเข้าสู่สภาพปกติ ขณะเดียวกันก็จะปล่อยพลังงานที่ได้รับมาในตอนแรกกลับคืนออกมาในรูปของ โฟตรอน (PHOTON) ถ้าวิ่งไปกระทบเข้ากับอะตอมหรือโมเลกุล อาจทำให้เกิดการที่กระตุ้นหรือไอออไนเซชันได้

2.4.3 เทอร์มัลไอออไนเซชัน (THERMAL IONIZATION)

เทอร์มัลไอออไนเซชัน เป็นการ ไอออไนเซชันอะตอมหรือโมเลกุลของก๊าซด้วยพลังงานความร้อน ในก๊าซที่มีอุณหภูมิสูงๆ ไอออไนเซชันอาจเกิดขึ้นจาก

1. ไอออไนเซชันโดยการชนกันเองของโมเลกุลหรืออะตอม เนื่องจากอุณหภูมิสูง ทำให้มีความเร็วสูง จึงให้พลังงานสูง ทำให้เกิดไอออไนเซชันได้
2. ก๊าซร้อนทำให้มีโฟตรอนปล่อยออกมาแล้วทำให้เกิดไอออไนเซชันขึ้นได้
3. การชนของอิเล็กตรอน ที่มีพลังงานสูงจากข้อ 1) และ 2)

2.4.4 การเกิดไอออนลบ (NEGATIVE ION FORMATION)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ไอออไนเซชันเป็นขบวนการที่ทำให้อิเล็กตรอนหลุดออกจากอะตอมหรือโมเลกุลของก๊าซ และที่เหลือเป็นไอออนบวก ในโอกาสเดียวกันไอออนลบอาจเกิดขึ้นได้

โดยถ้าอิเล็กตรอนมีพลังงานไม่เพียงพอที่จะชนให้อะตอม หรือโมเลกุลที่เป็นกลางของกาซบางชนิดแตกตัวออกได้แต่อิเล็กตรอนอาจจับหรือเกาะโมเลกุลนั้น (ELECTRON ATTACHEMENT) ทำให้กลายเป็นอนุภาคที่มีมวลเพิ่มขึ้นเป็นผลให้เคลื่อนที่ได้ช้า นั่นคือไอออนลบจะได้รับพลังงานจากสนามไฟฟ้าน้อย โอกาสจะเกิดไอออนในเซชันโดยการวิ่งชนของไอออนลบจึงมีน้อย เท่ากับเป็นการหน่วงการเกิดไอออนในเซชัน การหน่วงนี้จะมีผลอย่างยิ่งถ้าเกิดขึ้นในบริเวณใกล้กะโถด อันเป็นที่เริ่มต้นของอิเล็กตรอนซึ่งเป็นผลให้อิเล็กตรอนอิสระที่เป็นตัวเริ่มจะลดลงไป

โมเลกุลของกาซประเภทฮาโลเจน คือพวกที่มีองค์ประกอบของ F, Cl, Br, I และ At รวมทั้งพวก O_2, CO_2, SF_6 เป็นต้น จะจับอิเล็กตรอนไว้ได้ง่ายและเป็นไอออนลบที่มั่นคง ก๊าซที่มีอะตอมหรือโมเลกุลเหล่านี้รวมอยู่ด้วย หรือเรียกว่ากาซไฟฟ้าลบ (ELECTRONEGATIVE GASSES) ในกาซอื่นๆ หากมีกาซไฟฟ้าลบเจือปนแม้เพียงเล็กน้อยก็จะทำให้ลักษณะทางไฟฟ้าของกาซนั้น เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด

2.5 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวโลหะ

การที่อิเล็กตรอนวิ่งชนโมเลกุลหรืออะตอมของกาซ แล้วทำให้มีอิเล็กตรอนหลุดออกมาจากโมเลกุล ซึ่งเป็นขบวนการไอออนในเซชัน จัดเป็นขบวนการเบื้องต้น นับเป็นขบวนการที่สำคัญในการสร้างจำนวนอิเล็กตรอนอิสระที่เพิ่มทวีคูณนั้น แต่ตามลำดับขบวนการเบื้องต้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดเบรคดาวน จำต้องมีขบวนการอื่นมาช่วยเสริมจำนวนอิเล็กตรอนด้วยการปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวโลหะถือได้ว่าเป็นขบวนการที่สำคัญในการช่วยเพิ่มทวีคูณจำนวนอิเล็กตรอนอิสระนำไปสู่การเกิดเบรคดาวนได้ ซึ่งมีมากหลายวิธี แต่การที่จะทำให้อิเล็กตรอนหลุดออกมาได้นั้นขึ้นอยู่กับอุณหภูมิและสนามไฟฟ้าที่ผิวของโลหะเป็นสำคัญ ซึ่งจะกล่าวพอสังเขปดังนี้

2.5.1 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวคะโถดโดยการชนของไอออนบวก

ไอออนบวกที่เกิดจากขบวนการเบื้องต้นที่อิเล็กตรอนวิ่งชนโมเลกุลหรืออะตอม ทำให้อิเล็กตรอนหลุดออกมาเหลือไอออนบวกวิ่งเข้าหาอะโนด โดยเหตุที่ไอออนบวกมีมวลมากจึงเคลื่อนที่ได้ช้า พลังงานจลน์ที่ไอออนบวกได้จากสนามไฟฟ้าจึงมีน้อยไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการไอออนในเซชันโดยการชนของไอออนบวกกับโมเลกุลของกาซได้ แต่ไอออนบวกมีพลังงานศักย์พอที่จะทำให้อิเล็กตรอนหลุดกระจายออกมาจากผิวคะโถดได้เมื่อไอออนบวกวิ่งกระทบ

2.5.2 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวคะโถดโดยพลังงานโฟตอน (PHOTO EMISSION)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับงานวิจัยในท้องถิ่น และอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โมเลกุลที่อยู่ในสภาพตื่นกระตุ้น ปลดปล่อยพลังงาน โฟตรอนออกมาในขณะที่อะตอมคืนสู่สถานะสภาพพื้น (GROUND STATE) โดยอิเล็กตรอนกลับเข้าสู่วงโคจรเดิมพลังงานโฟตอนตกลงบนคะโทด ทำให้มีอิเล็กตรอนหลุดออกจากคะโทดหรือโมเลกุลที่อยู่ในสภาพเมตาเสถียร (META STABLE) นั้นอาจแพร่กระจายกลับไปหาคะโทดแล้วทำให้อิเล็กตรอนหลุดออกมาได้ เมื่อโมเลกุลนั้นวิ่งไปกระทบคะโทด

2.5.3 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากคะโทดโดยพลังงานแสง

อิเล็กตรอนอาจหลุดหรือกระจายออกจากผิวโลหะได้ เมื่อได้รับพลังงานแสงมากพอ อาจมีพลังงานเหลือเฟือ และเปลี่ยนเป็นพลังงานจลน์วิ่งเข้าหาอะโนดได้ถึงแม้ว่าจะไม่มีสนามไฟฟ้าก็ตาม

2.5.4 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวโลหะด้วยความร้อน (THERMIONIC EMISSION)

ที่อุณหภูมิสูงๆ บางอิเล็กตรอนที่ผิวโลหะจะมีพลังงานพอที่จะเอาชนะหรือข้ามกำแพงศักย์ (POTENTIAL BARRIER) ที่ผิวของโลหะไปได้ และจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามอุณหภูมิของผิวโลหะ ซึ่งการหลุดของอิเล็กตรอนจากผิวโลหะโดยไม่มีแหล่งพลังงานใด ๆ จากภายนอกนี้ เรียกว่าการปล่อยอิเล็กตรอนด้วยความร้อน

2.5.5 การปล่อยอิเล็กตรอนออกจากคะโทดโดยสนามไฟฟ้า (FIELD EMISSION)

ผลจากสนามไฟฟ้าที่ป้อนจากภายนอกเข้าไป จะทำให้มีอิเล็กตรอนหลุดหรือปล่อยออกมาจากผิวโลหะได้นั้นจะต้องมีพลังงานมากพอ อย่างน้อยต้องมีพลังงานมากกว่าการปล่อยออกด้วยพลังงานความร้อน ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่นชนิดของโลหะ ลักษณะของอิเล็กโตรด เป็นต้น โดยการป้อนแรงดันไฟฟ้าให้มีความเข้มสนามไฟฟ้าสูงมาก อาศัยแรงดึงดูดของสนามไฟฟ้าดึงอิเล็กตรอนให้หลุดออกจากแรงดึงดูดระหว่างอิเล็กตรอน ซึ่งผลของขบวนการปล่อยอิเล็กตรอนออกจากคะโทดโดยสนามไฟฟ้านี้ จะทำให้เกิดความหนาแน่นของอิเล็กตรอนตรงบริเวณหัวอิเล็กโตรดสูงมาก ซึ่งปรากฏการณ์นี้มีความสำคัญมากในโคโรนาดีสชาร์จของปลายแหลมหัวลบ

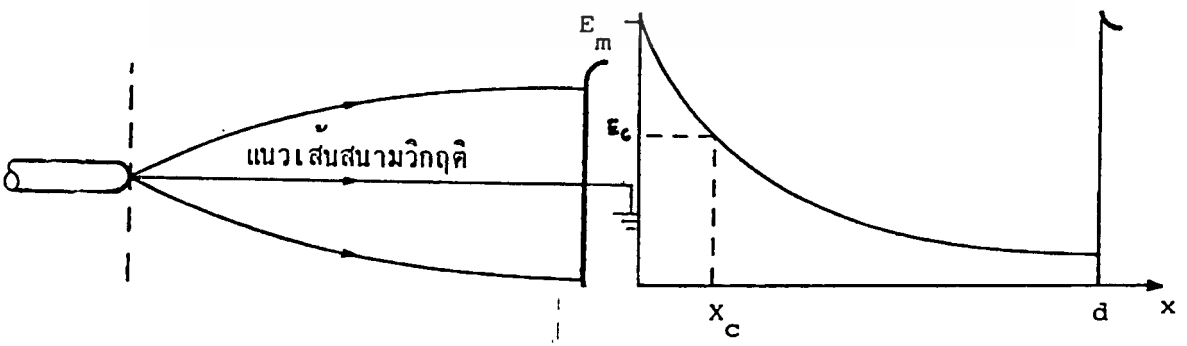
2.6 การเบรคดาวน์ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ (BREAKDOWN IN NONUNIFORM FIELD)

ดังที่กล่าวไว้แล้วว่าปรากฏการณ์การเบรคดาวน์ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการเบรคดาวน์ในสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ โดยจะมีโคโรนาเกิดขึ้นในบริเวณที่มีความเคียดสนามไฟฟ้าสูงและเกิดขึ้นที่แรงดันต่ำกว่าแรงดันเบรคดาวน์ โคโรนานี้ อาจจะไม่อาจการคำนวณได้ทั้งหมดอีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพอยู่ได้ในบางจุดโดยไม่เกิดการเบรคดาวน์ จากการวิจัยลักษณะเบรคดาวน์ในสนามไฟฟ้า เราพบว่าขึ้นอยู่กับแฟคเตอร์สนามไฟฟ้า ($\gamma = E_{av} / E_{max}$) พิจารณาจากรูปที่ 2.3 จะเห็นได้ว่าสนามไฟฟ้าของอิเล็กโทรดที่มี γ ยิ่งต่ำความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุด (E_{max}) ที่ผิวอิเล็กโทรดรัศมีน้อยจะยิ่งมีค่ามาก และความเครียดสนามไฟฟ้าจะลดลงอย่างรวดเร็ว ฉะนั้น ไอออนในเซชันจะเกิดขึ้นได้เฉพาะบริเวณที่ผิวของอิเล็กโทรดซึ่งมีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุด เท่านั้น ที่ระยะห่างออกไป ความเครียดสนามไฟฟ้าต่ำเกินไปที่จะทำให้เกิดไอออนเซชัน จึงไม่อาจเกิดเบรคดาวน์และจัดเป็นเบรคดาวน์แบบโคโรน่า (CORONA BREAKDOWN)

2.6.1 แรงดันเริ่มต้นช้าลบนต่ำกว่าช้าบวก

แรงดันเริ่มต้น (THRESHOLD VOLTAGE, STARTING VOLTAGE) หมายถึงแรงดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในช่องว่างระหว่างอิเล็กโทรด ถ้าอิเล็กโทรดเป็นแบบสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอเล็กน้อย แรงดันเริ่มต้นก็คือแรงดันเบรคดาวน์โดยตรง กล่าวคือเมื่อมีเงื่อนไขการเกิดเบรคดาวน์ก็จะเกิดการเบรคดาวน์ทันที ในกรณีของสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูง ในย่านเบรคดาวน์แบบโคโรน่า แรงดันเริ่มต้นก็คือแรงดันที่โคโรน่าเริ่มเกิด ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอและไม่สมมาตร แรงดันเริ่มต้นช้าลบของอิเล็กโทรดที่มีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดจะมีค่าต่ำกว่าแบบช้าบวก ซึ่งจะพิจารณาได้จากรูปที่ 2.4 สมมติว่าเป็นช่องว่างระหว่างอิเล็กโทรดรีด (ROD) กับแผ่นระนาบ ถ้าที่รีดเป็นช้าลบ อิเล็กตรอนเริ่มต้นจะเริ่มที่ผิวของปลายรีดซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุด มีโอกาสเกิดไอออนเซชันจากการชนได้มากจึงสามารถสร้างอะวาลานซ์วิกฤติของอิเล็กตรอนได้ง่าย ค่าแรงดันเบรคดาวน์จึงต่ำ แต่ถ้ารีดเป็นช้าบวก

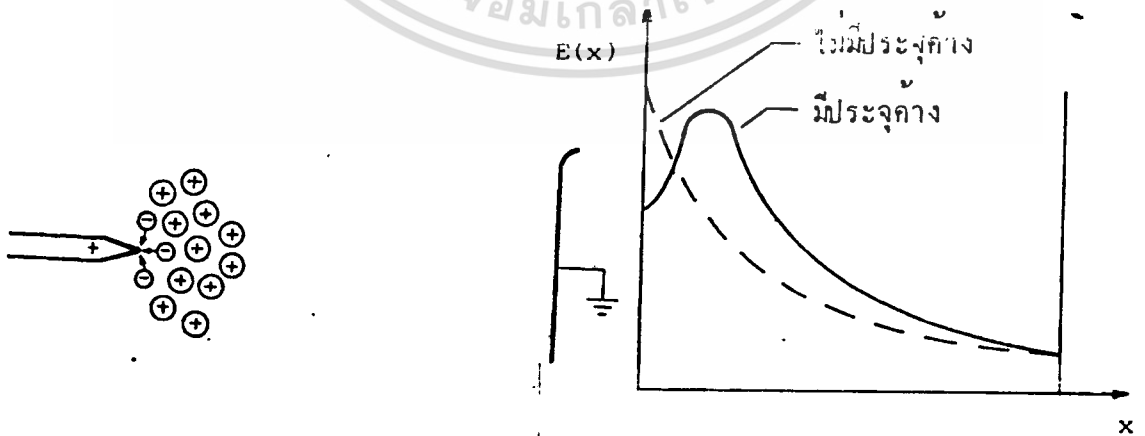
รูปที่ 2.4 ระยะอะวาลานซ์วิกฤติในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ

อิเล็กตรอนเริ่มต้นจะต้องเริ่มในช่องว่างที่ห่างจากผิวอิเล็กโทรดรีดไปตามแนวที่มีความเครียด
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับวิชาการเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดได้เห็นใบเขียวประจำชิ้นงานการค้ำ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนามไฟฟ้าสูงสุด คือแนวที่มีความยาวของเส้นสนามไฟฟ้าที่สั้นที่สุดระหว่างอิเล็กโทรดไปเป็น
 อย่างน้อยที่สุดเท่ากับระยะวิกฤติ x_c เพื่อให้อิเล็กตรอนมีโอกาสสร้างอิเล็กตรอนอิสระเพิ่มทวี
 จนถึงจำนวนวิกฤติ ($N_c = 10^{11}$) ได้ ซึ่งความยาวของอะวาลานซ์วิกฤติอย่างน้อยจะเท่ากับ x_c
 ตามเงื่อนไขการเกิดเบรคดาวน์ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอของทฤษฎีสตรีมเมอร์แต่มีระยะ N_c
 จากปลายรีดเป็นบริเวณที่สนามไฟฟ้ามีความเครียดต่ำลง โอกาสที่จะเกิดการไอออไนเซชันเพื่อ
 สร้างอะวาลานซ์จึงเป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้ไม่ได้ ถ้าต้องการให้เกิดการไอออไนเซชันที่ระยะ
 x_c บริเวณนั้นจะต้องมีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงขึ้น นั่นก็คือจะเกิดเบรคดาวน์ได้ต้องป้อนแรงดัน
 ไฟฟ้าสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้เองแรงดันเริ่มต้นในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอของซีลลอบจึงต่ำกว่าของซีล
 บวก คือ $V_{i-} < V_{i+}$

2.6.2 ผลของประจุค้างต่อแรงดันเบรคดาวน์ต่างขั้ว

ประจุค้าง (SPACE CHARGE) ที่เกิดขึ้นในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูงเป็นผลให้
 แรงดันเบรคดาวน์ V_b มีค่าสูงกว่าแรงดันโคโรนาเริ่มเกิด V_c และผลของประจุค้าง ทำให้แรง
 ดันเบรคดาวน์ของซีลบวกและซีลลบต่างกัน ในทางตรงกันข้ามกับแรงดันเบรคดาวน์โดยตรง
 กล่าวคือแรงดันเบรคดาวน์โดยตรงหรือแรงดันเริ่มต้นของซีลลบจะต่ำกว่าของซีลบวกเสมอ แต่ผล
 ของประจุค้างทำให้แรงดันเบรคดาวน์ซีลลบจะสูงกว่าซีลบวก ซึ่งเกิดในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ
 สูงของอิเล็กโทรดแบบไม่สมมาตรดังตัวอย่างเช่น ปลายแหลมกับแผ่นระนาบ การอ้างถึงแรงดัน
 ซีลบวกหรือซีลลบหมายถึงซีลแรงดันบนอิเล็กโทรดที่มีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงที่สุด

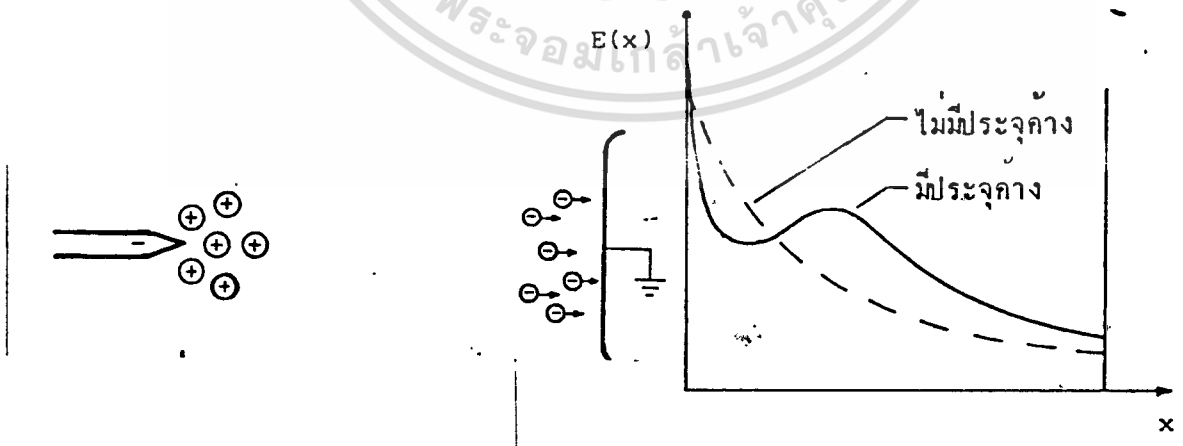
รูปที่ 2.5 ผลประจุค้างของปลายแหลมซีลบวก

1 ปลายแหลมซีลบวก

ที่ปลายแหลมเป็นซี่ยาวกเทียบกับแผ่นระนาบตั้งรูปที่ 2.5 (ก) เมื่อแรงดันสูงถึงค่าแรงดันโคโรน่าเริ่มเกิด จะเกิดไอออนในเซชันของกาซรอบๆปลายแหลม อิเล็กตรอนซึ่งเคลื่อนที่ได้เร็วจะวิ่งเข้าหาอะโนดคือปลายแหลม และรวมตัวเป็นกลางปล่อยให้ไอออนบวกซึ่งเคลื่อนที่ได้ช้าค้างออกันอยู่หน้าปลายแหลมเป็นผลให้สนามไฟฟ้าที่ปลายแหลมมีความเครียดน้อยลง แต่ความเครียดสนามไฟฟ้าทิศทางเข้าหาคะโถดคือแผ่นระนาบจะมีค่าสูงขึ้นดังรูปที่ 2.5 (ข) ประจุไอออนบวกหน้าปลายแหลมเสมือนหนึ่งว่าทำให้อิเล็กโตรดยาวขึ้นเมื่อระยะแกปลี่ยนลง และเวลาเดียวกับความเครียดสนามไฟฟ้าแกปลี่ยนเพิ่มขึ้น เป็นผลให้เกิดเบรคดาวนได้ง่ายขึ้น นั่นคือประจุค้างทำให้แรงดันเบรคดาวนซี่ยาวกต่ำลง

2 ปลายแหลมซี่วลบ

ปลายแหลมซี่วลบตามรูปที่ 2.6 อิเล็กตรอนที่เกิดจากไอออนในเซชันเคลื่อนที่ไปหาอะโนดอะโนดซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเครียดสนามไฟฟ้าต่ำ อิเล็กตรอนอาจเกาะบนตัวโมเลกุลได้และรวมตัวเป็นกลางที่อะโนด ส่วนประจุไอออนบวกเคลื่อนที่ได้ช้าเข้าหาปลายแหลมคะโถดจะค้างอยู่บริเวณปลายแหลม ทำให้สนามไฟฟ้าที่ปลายแหลมมีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงขึ้นดังรูปที่ 2.6 (ข) แต่สนามไฟฟาระหว่างหมอกประจุค้างกับอะโนดระนาบกับสม่าเสมอดีขึ้น เนื่องจากประจุค้างจึงทำให้เบรคดาวนได้ยากขึ้น ฉะนั้นผลของประจุค้างจะทำให้แรงดันเบรคดาวนซี่วลบมีค่าสูงขึ้น

รูปที่ 2.6 ผลประจุค้างของปลายแหลมซี่วลบ

2.6.3 ปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อแรงดันเบรคดาวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนเวลาสำหรับการใช้งานเพื่อการรื้อท้อเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีเงื่อนไขสภาวะแวดล้อมหลายประการที่มีผลกระทบต่อแรงดันเบรกดาวน์ เช่น ระยะห่างระหว่างอิเล็กโทรด, รัศมีความโค้ง, ลักษณะผิว, ช่วงเวลาที่ป้อนแรงดัน, ความถี่, รูปคลื่นแรงดัน, อุณหภูมิ, ความดัน, ความชื้น, ชนิดของก๊าซรวมทั้งแรงดันบนอิเล็กโทรดที่มีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดที่ได้เสนอไปแล้ว ดังจะขอกล่าวถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญส่งผลกระทบต่อแรงดันเบรกดาวน์ของก๊าซ โดยกำหนดระยะห่างของอิเล็กโทรดคงที่พอสังเขปดังนี้

1 รูปลักษณะอิเล็กโทรด

รูปลักษณะอิเล็กโทรดจะมีผลต่อแรงดันเบรกดาวน์มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะสนามไฟฟ้าว่าเป็นแบบสม่ำเสมอ ไม่สม่ำเสมอเล็กน้อย หรือไม่สม่ำเสมอมาก ในกรณีสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอเล็กน้อย ความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดกับค่าเฉลี่ยจะแตกต่างกันไม่มากนัก ค่าแรงดันเริ่มต้นกับค่าแรงดันเบรกดาวน์เป็นค่าเดียวกัน กล่าวคือเมื่อเวลาผ่านไปเรื่อยๆ จะเกิดเบรกดาวน์ทันที จะไม่มีโคโรนาเกิดขึ้นก่อนเบรกดาวน์ จึงเรียกลักษณะเบรกดาวน์โดยตรง เช่น เบรกดาวน์ในช่องว่างระหว่างทรงกลมที่มีระยะห่างไม่มากนักเมื่อเทียบกับเส้นผ่านศูนย์กลาง ความแตกต่างของหัวแรงดันมีผลต่อค่าแรงดันเบรกดาวน์เพียงเล็กน้อย

ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูง ระยะห่างระหว่างอิเล็กโทรดมีมากเมื่อเทียบกับเส้นผ่านศูนย์กลางของอิเล็กโทรด ค่าแรงดันเริ่มต้นจะต่ำกว่าแรงดันเบรกดาวน์อย่างเห็นได้ชัด ในสนามไฟฟ้าแบบไม่สม่ำเสมอแบบสมมาตร เช่น แท่งกลม-แท่งกลมมีปลายเหมือนกัน รูปลักษณะอิเล็กโทรดไม่มีผลต่อแรงดันเบรกดาวน์ จะมีผลในกรณีที่อิเล็กโทรดเป็นแบบไม่สมมาตรมากๆ เช่น แท่งกลมกับแผ่นระนาบ และจะเกิดโคโรนาขึ้นก่อนเบรกดาวน์

2 ผลของความหนาแน่นของก๊าซ

ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอ ลักษณะของแรงดันเบรกดาวน์ในเทอมของความดันก๊าซ จะมีลักษณะสูงสุด-ต่ำสุด กล่าวคือที่ความดันต่างๆ จะมีโคโรนาเกิดขึ้นก่อนจะเกิดเบรกดาวน์ และเรียกว่า เบรกดาวน์ตามโคโรนา ถ้าเป็นโคโรนาตามสถานะ (STABILIZED CORONA) จะทำให้แรงดันเบรกดาวน์สูงกว่าแรงดันโคโรนาเริ่มเกิดมาก จนกระทั่งค่าแรงดันเบรกดาวน์และค่าแรงดันโคโรนาเริ่มเกิดมีค่าเท่ากัน และเป็นความดันที่แรงดันมีค่าต่ำ หลังจากจุดนี้เพิ่มความดันก๊าซต่อไปอีก ค่าแรงดันเบรกดาวน์จะเพิ่มเป็นสัดส่วนโดยตรงกับความดันก๊าซอีก ในช่วงหลังแรงดันต่ำสุดนี้ เบรกดาวน์จะเป็นแบบเบรกดาวน์โดยตรง ปรากฏการณ์ลักษณะแรงดันเบรกดาวน์ใน

เทอมของความดันอากาศที่มีลักษณะสูงสุด-ต่ำสุดนี้จะปรากฏเห็นเด่นชัดในกรณีของก๊าซประจำไฟฟ้าลบ เช่น SF_6

3 ผลของความชื้นในอากาศ

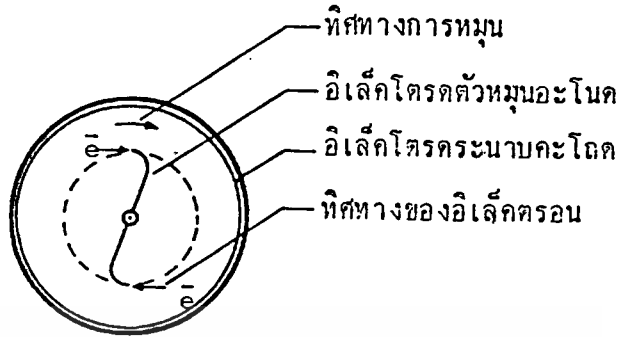
โมเลกุลของ H_2O ในอากาศมีลักษณะเป็นก๊าซไฟฟ้าลบอ่อนเพราะมีอะตอมของออกซิเจนประกอบอยู่ ทำให้อากาศมีความชื้น มีความคงทนต่อแรงดันสูงขึ้นตรงเท่าที่ความชื้นยังไม่กลั่นตัวเป็นหยดน้ำ ในสนามไฟฟ้าที่สม่ำเสมอหรือสม่ำเสมอ ผลของความชื้นที่ต่อแรงดันเบรคดาวน์น้อยมากเลยได้ แต่ในสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูงที่มีดิสชาร์จก่อน ความชื้นจะมีผลต่อแรงดันเบรคดาวน์ และมีผลมากที่สุดต่อแรงดันกระแสดร่ง แรงดันเบรคดาวน์จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามความชื้นสัมบูรณ์ในอากาศ

2.7 สมมติฐานการหมุน

เนื่องจากวิธีการที่อิเล็กโตรดตัวหมุนสามารถเคลื่อนที่ได้มันจะต้องมีแรงมากระทำกับตัวหมุนที่มากพอ ที่จะเอาชนะแรงบิดเริ่มต้นของตัวหมุนได้ จากการทดลองโดยการป้อนสนามไฟฟ้าแรงสูงกระแสดร่งให้กับมอเตอร์ที่มีลักษณะอิเล็กโตรดตัวหมุนปลายแหลมกับระนาบ ทำให้เกิดความเข้มสนามไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอสูงระหว่างอิเล็กโตรดทั้งสอง โดยมีความเครียดสนามไฟฟ้าสูงสุดที่บริเวณปลายแหลมของแกนตัวหมุน ทำให้เกิดขบวนการเพิ่มทวีคูณจำนวนอิเล็กตรอนอิสระและไอออนมากขึ้นก๊าซระหว่างขั้วอิเล็กโตรดนั้น อิเล็กตรอนอิสระที่เกิดขึ้นหรือไอออนที่เกิดขึ้นจะเป็นกระทำต่อปลายแหลมของแกนตัวหมุนหลักให้ตัวหมุนสามารถเคลื่อนที่ได้ ถ้าหากแรงมากระทำมากพอที่จะเอาชนะแรงบิดเริ่มต้นได้ ตัววนสาเหตุนี้จึงได้ตั้งสมมติฐานการหมุนเนื่องจากผลของแรงกระทำได้อดังนี้

2.7.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ผลจากอิเล็กตรอน

เมื่อป้อนแรงดันไฟฟ้าแรงสูงให้มีค่าความเครียดสนามไฟฟ้าสูงพอที่จะทำให้เกิดขบวนการไอออนในเซชันเพิ่มทวีคูณจำนวนอิเล็กตรอนอิสระและไอออนมากในก๊าซ ระหว่างขั้วอิเล็กโตรดตัวหมุนปลายแหลมและอิเล็กโตรดระนาบ กลุ่มอิเล็กตรอนอิสระจะเคลื่อนเข้าหาอิเล็กโตรดอะโนด ในขณะที่กลุ่มไอออนบวกเคลื่อนที่ได้ช้ากว่าจะเคลื่อนที่เข้าหาอิเล็กโตรดคะโทด จากผลที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายถึงสาเหตุของการหมุนเนื่องจากผลของแรงกระทำของอิเล็กตรอนต่ออิเล็กโตรดตัวหมุนได้โดย

รูปที่ 2.7 แรงกระทำของอิเล็กตรอนต่ออิเล็กตรอนตัวหมุนอะโนด

1) เมื่อตัวหมุนเป็นอิเล็กตรอนอะโนด กลุ่มอิเล็กตรอนอิสระที่เกิดขึ้นจากขบวนการไอออไนเซชันจะวิ่งเข้าหาตัวหมุนอะโนด โดยที่ตัวหมุนมีแกนเป็นปลายแหลม ดังนั้นบริเวณปลายแหลมของแกนตัวหมุนจะมีความเข้มสนามไฟฟ้าสูงสุด ทำให้กลุ่มอิเล็กตรอนอิสระที่เกิดขึ้นจะวิ่งเข้าชนบริเวณปลายแหลมของแกนตัวหมุน ทำให้เกิดแรงกระทำลึกลับให้ตัวหมุนสามารถเคลื่อนหมุนได้ โดยที่ขนาดความเร็วรอบของตัวหมุนขึ้นอยู่กับ จำนวนของอิเล็กตรอนอิสระที่เป็นสาเหตุของแรงกระทำต่อตัวหมุนให้สามารถหมุนได้ ตามรูปที่ 2.7 ซึ่งแสดงถึงทิศทางการหมุนของอิเล็กตรอนอิสระที่เป็นแรงกระทำต่อแกนปลายแหลม ผลักให้อิเล็กตรอนตัวหมุนอะโนดสามารถเคลื่อนที่ได้ในทิศทางของอิเล็กตรอนที่เข้ามากระทำตามทิศทางการหมุนที่แสดงไว้ในรูป

2) เมื่อตัวหมุนเป็นอิเล็กตรอนคะโถด กลุ่มของไอออนบวกที่เกิดขึ้นจากขบวนการไอออไนเซชันจะเคลื่อนเข้าหาตัวหมุนคะโถดที่มีลักษณะเป็นแกนปลายแหลม ซึ่งมีค่าความเข้มสนามไฟฟ้าสูงสุดที่บริเวณปลายแกน เมื่อกลุ่มของไอออนบวกซึ่งมีมวลมากกว่าจะเคลื่อนเข้าชนปลายแหลมของแกนช้ากว่าทำให้มีพลังงานการชนน้อยแต่จะมีพลังงานมากพอที่จะสามารถทำให้มีจำนวนอิเล็กตรอนอิสระหลุดออกมาจากขั้วอิเล็กตรอนตัวหมุนปลายแหลมคะโถดนั้น ตามขบวนการปล่อยอิเล็กตรอนออกจากผิวโลหะคะโถดโดยการชนของไอออนบวกได้ ตามรูปที่ 2.8 ซึ่งแสดงถึงทิศทางของอิเล็กตรอนที่เกิดขึ้นจากผลไอออนบวก พุ่งมาจากปลายแหลมของแกนตัวหมุน พลังงานที่อิเล็กตรอนพุ่งออกมาจะทำให้เกิดพลังงานย้อนกลับสู่ตัวหมุน ทำให้อิเล็กตรอนตัวหมุนคะโถดสามารถเคลื่อนหมุนได้ในทิศทางตรงข้ามกับทิศทางของอิเล็กตรอนที่หลุดออกมาจากปลายแหลม

แสดงไว้ในรูป ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีทิศทางการหมุนเหมือนกับอิเล็กทรอนิกส์ตัวหมุนอะโนดที่แสดงไว้ในรูป 2.7

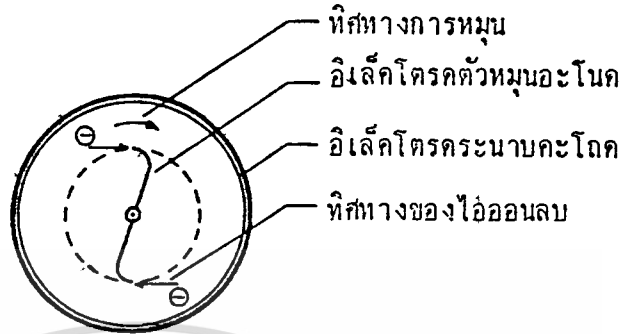

รูปที่ 2.8 แรงกระทำของอิเล็กตรอนต่ออิเล็กทรอนิกส์ตัวหมุนอะโนด

2.7.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ผลจากไอออน

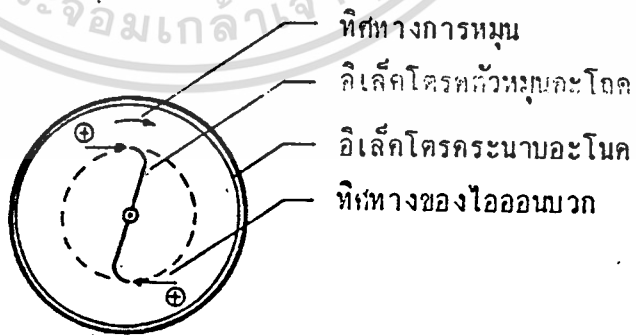
เมื่อมีการป้อนสนามไฟฟ้าให้เกิดขบวนการไอออนในเซชันขึ้นในก๊าซเพิ่มทวีคูณจำนวนอิเล็กตรอนอิสระและไอออนมากขึ้น ถ้าหากมีก๊าซไฟฟ้าลบเจือปนอยู่ภายในและอิเล็กตรอนอิสระที่เกิดมีพลังงานไม่มากพอที่จะชนให้อะตอมหรือโมเลกุลของก๊าซแตกตัวออก ตามขบวนการไอออนในเซชันได้ต่อไป อิเล็กตรอนเหล่านั้นก็จะรวมตัวหรือเกาะอยู่กับอะตอม หรือโมเลกุลของก๊าซนั้นๆ เป็นไอออนลบขึ้นได้ ซึ่งสามารถอธิบายถึงสาเหตุการหมุนเนื่องจากผลของแรงกระทำของไอออนต่ออิเล็กทรอนิกส์ตัวหมุนได้โดย

1) เมื่อตัวหมุนเป็นอิเล็กทรอนิกส์อะโนด ผลที่เกิดจากการที่อิเล็กตรอนรวมตัวกับอะตอมหรือโมเลกุลของไฟฟ้าลบ กลายเป็นไอออนลบจะเคลื่อนที่เข้าชนปลายแหลมของแกนของอิเล็กทรอนิกส์ตัวหมุนอะโนด ทำให้มีแรงกระทำผลทำให้ตัวหมุนสามารถเคลื่อนที่ได้ ตามรูปที่ 2.9 ซึ่งทิศทางของไอออนลบที่เป็นแรงกระทำต่อแกนปลายแหลม ผลักให้อิเล็กทรอนิกส์ตัวหมุนอะโนดสามารถเคลื่อนหมุนได้ในทิศทางของไอออนลบที่เข้ากระทำตามทิศทางการหมุนที่แสดงไว้ในรูป

รูปที่ 2.9 แรงกระทำของไอออนลบต่ออิเล็กโตรดตัวหมุนอะโนด

2) เมื่อตัวหมุนเป็นอิเล็กโตรดกะโปก กลุ่มของไอออนบวกที่เกิดขึ้นจากขบวนการไอออไนเซชันจะเคลื่อนเข้าขั้วบริเวณปลายแหลมของแซนอิเล็กโตรดตัวหมุนกะโปก เป็นผลทำให้เกิดแรงกระทำหลักให้ตัวหมุนสามารถเคลื่อนที่ได้ ดังรูปที่ 2.10 แสดงทิศทางไอออนบวกอิสระที่เป็นแรงกระทำหลักให้อิเล็กโตรดตัวหมุนกะโปกเคลื่อนที่ในทิศทางของไอออนบวกที่เข้ากระทำ โดยมีทิศทางการหมุนดังที่แสดงไว้ในรูป ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีทิศทางการหมุนเหมือนกับอิเล็กโตรดหมุนอะโนดที่แสดงไว้ในรูปที่ 2.9

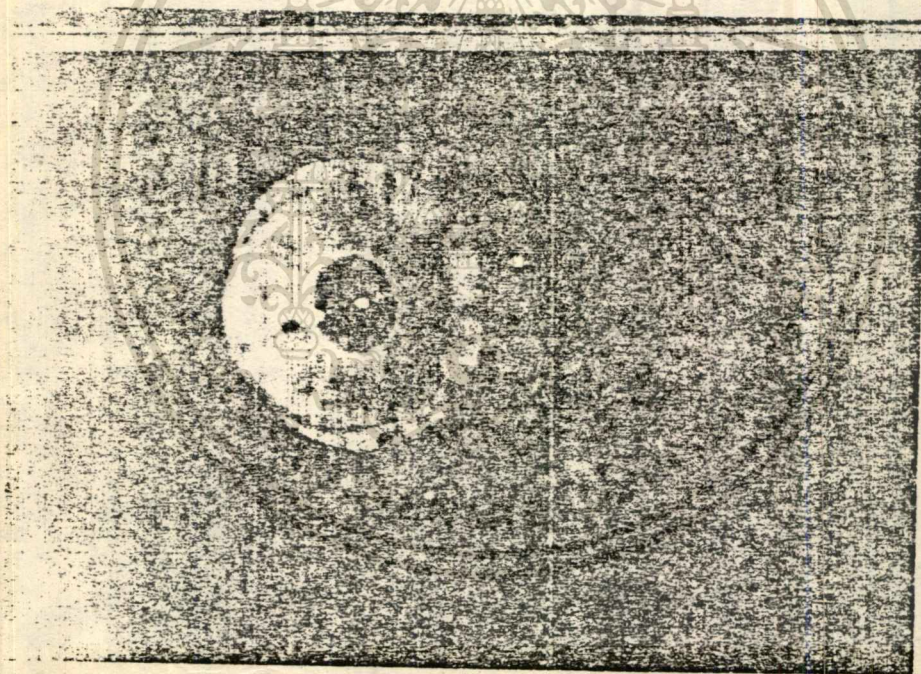
รูปที่ 2-10 แรงกระทำของไอออนบวกต่ออิเล็กโตรดตัวหมุนกะโปก

2.8 ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเมื่อเตอเรสไนไฟฟ้แรงสูงหมุนวนนั้น ไม่นุญวตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในส่วนนี้จะเสนอปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มป้อนแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงให้กับมอเตอร์ต่อเนื่อง ไปจนมอเตอร์เริ่มหมุนจนกระทั่งถึงแรงดัดไฟฟ้าเบรคดาวน์ สามารถแสดงถึงสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ เหล่านั้น สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนสมมติฐานการหมุนที่วางเอาไว้

2.8.1 ปรากฏการณ์โคโรน่า

จากการทดลองพบว่ามีปรากฏการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งเกิดขึ้นก่อนที่จะถึงแรงดันเบรคดาวน์ โดยในขณะที่ตัวหมุนเคลื่อนหมุนไปตรงบริเวณปลายแหลมของแกนตัวหมุน จะเห็นเป็นแสงเรืองเป็นวงกลมตามแนวการเคลื่อนที่หมุนของปลายแหลมและระหว่างขั้วอเล็กโตรด เรียกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่า เป็นปรากฏการณ์โคโรน่า ได้แสดงไว้ในรูปที่ 2.11

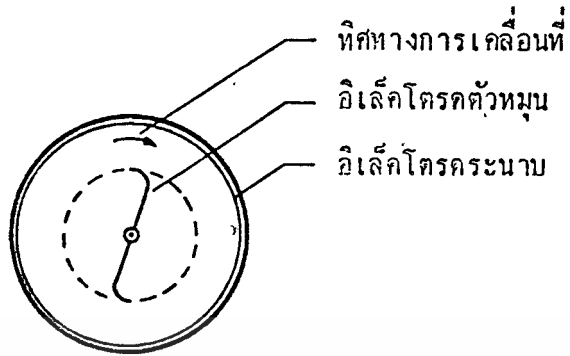

รูปที่ 2.11 ปรากฏการณ์โคโรน่า

2.8.2 ทิศทางการหมุนของตัวหมุน

ทิศทางการหมุนของอเล็กโตรดตัวหมุนเป็นไปตามที่แสดงไว้ในรูปที่ 2.12 โดยที่ทิศทางการหมุนจะเป็นไปตามที่แสดงไว้ในรูปเสมอ ไม่ว่าตัวหมุนจะเป็นขั้วอเล็กโตรดอะโนดหรือเป็นขั้วอเล็กโตรดแคโทด ทิศทางการหมุนมีทิศทางเดียว และเมื่อเริ่มตลอดเวลาที่ป้อนแรงดันไฟฟ้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไฟฟ้าให้กับมอเตอร์

รูปที่ 2.12 ทิศทางการหมุนของตัวหมุน

2.8.3 ลำแสงเบรคตาวาน์

เมื่อป้อนแรงดันไฟฟ้าถึงระดับแรงดันไฟฟ้าเบรคตาวาน์ จะปรากฏลำแสงเบรคตาวาน์ขึ้นระหว่างปลายแหลมของแกนตัวหมุนกับอิเล็คโตรคระนาบโดยรอบ ในขณะที่ตัวหมุนหมุนไป สถานะของอิเล็คโตรคตัวหมุนอะโนดและอิเล็คโตรคตัวหมุนแคโทดจะทำให้ทิศทางของลำแสงมีความแตกต่างกัน

บทที่ 3

โครงสร้างของเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง

3.1 บทนำ

การสร้างเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบตัวนี้ อาศัยหลักการทำงานของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง ที่ว่าความเร็วรอบหมุนของอีเล็กโตรดตัวหมุนจะขึ้นอยู่กับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนให้ เป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นในการสร้างเครื่องต้นแบบจึงประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง
2. ส่วนประมวลผลและแสดงผล

สำหรับสนามไฟฟ้าแรงดันสูงนั้น ต้องการคุณสมบัติความสัมพันธ์ของความเร็วรอบการหมุนกับระดับศักดาไฟฟ้าที่ป้อนให้ สำหรับส่วนประมวลผลกับส่วนแสดงผล จะทำหน้าที่ในการวัดความเร็วรอบของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง แล้วทำการเปรียบเทียบค่าระหว่างแรงดันไฟฟ้ากับความเร็วยรอบการหมุน แล้วแสดงผลออกมาเป็นแรงดันไฟฟ้า

3.2 มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง

สำหรับมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงที่จะสร้างขึ้นนี้ถือว่าเป็นแบบ เมื่อนำไปใช้งานจะสามารถใช้งานได้แค่ตามคุณสมบัติของตัวมันเองเท่านั้น มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบนี้จะมีส่วนประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

1. ตัวถัง (CASE)
2. อีเล็กโตรดตัวหมุน
3. อีเล็กโตรดระนาบ และฐานรองรับ

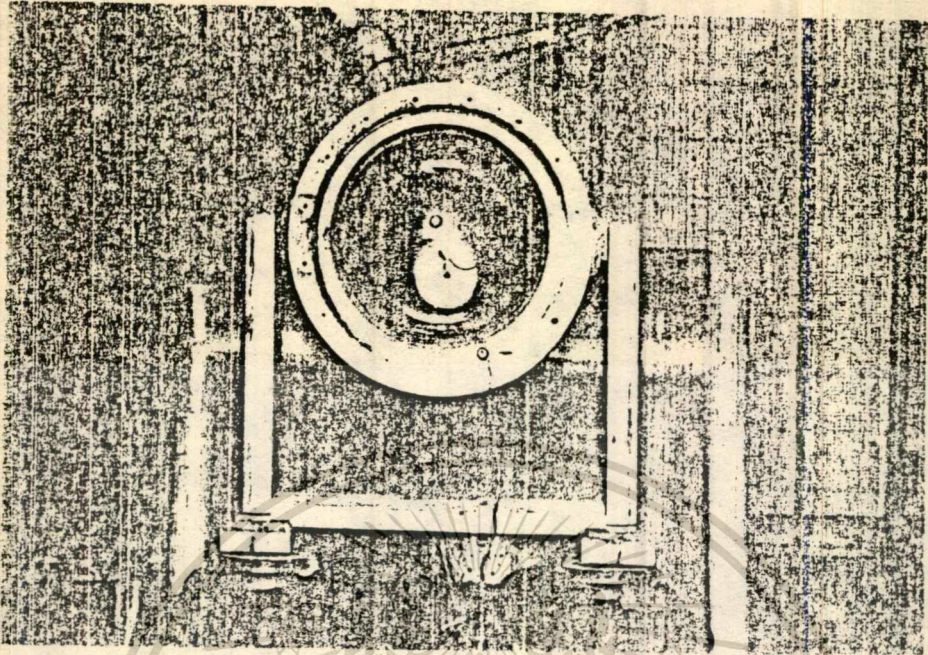
โดยในรูปที่ 3.1 จะแสดงลักษณะมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบที่จะนำมาใช้งานได้

3.2.1 ตัวถัง (CASE)

ในการออกแบบตัวถังของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง ได้ทำการศึกษาข้อมูลและสร้างให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้งาน และความเป็นไปได้โดยพิจารณาถึง

-วัสดุที่ใช้ เนื่องจากแรงดันไฟฟ้าที่ใช้เป็นแรงดันไฟฟ้าแรงสูง โดยที่มีอีเล็กโตรดอยู่ภายใน ดังนั้นวัสดุที่จะนำมาใช้ในการทำตัวถังจึงควรเป็นวัสดุที่มีความคงทนและทนสูง จำพวกพลาสติก แก้ว หรือเบกาไลท์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.1 แสดงลักษณะมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบ

-การวัดความเร็วรอบ โดยอุปกรณ์ที่ใช้วัดจะใช้แสงเป็นตัวจับความเร็วของอิเล็กโตรดตัวหมุน ดังนั้นตัวถังจึงควรทำจากวัสดุโปร่งใส เพื่อให้จะให้แสงผ่านทะลุได้

-รูปทรง เนื่องจากจุดมุ่งหมายหลักการสร้างตัวถังก็เพื่อที่จะสามารถควบคุมสภาวะแวดล้อมต่างๆได้ โดยที่สามารถควบคุมระดับความดันภายใน และควบคุมชนิดของกาภายในได้ด้วย และตัวถังนี้จะต้องทนต่อความกดดันจากภายนอกโดยไม่เกิดความเสียหาย ในขณะที่ภายในเป็นสุญญากาศ รูปทรงที่เหมาะสมคือ ทรงกลม

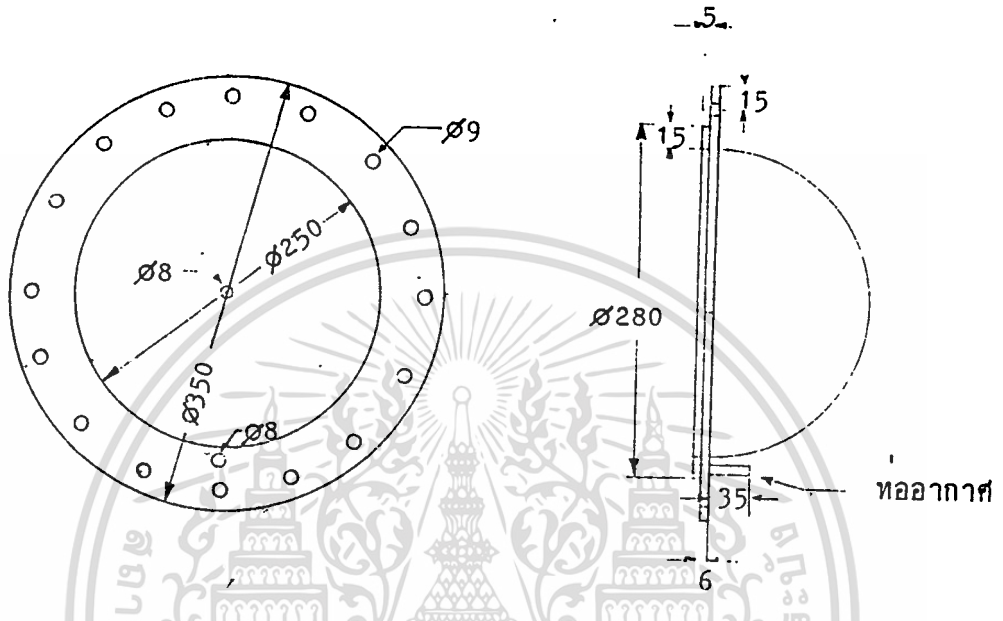
ข้อคำนึงที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการออกแบบสร้างตัวถังของมอเตอร์ไฟฟ้าแรงดันสูง นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบปลีกย่อยอีกหลายประการที่ต้องคำนึงถึงในการสร้าง

หลังจากที่ได้พิจารณาจากจุดประสงค์และความต้องการต่างๆแล้ว จึงได้ทำการจัดสร้างตัวถังของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบ ดังรูปที่ 3.2 และรูปที่ 3.3 โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างดังนี้

-วัสดุที่ใช้เป็นพลาสติกใสหนาประเภทอะครีลิก มีความหนาประมาณ 6 มิลลิเมตร

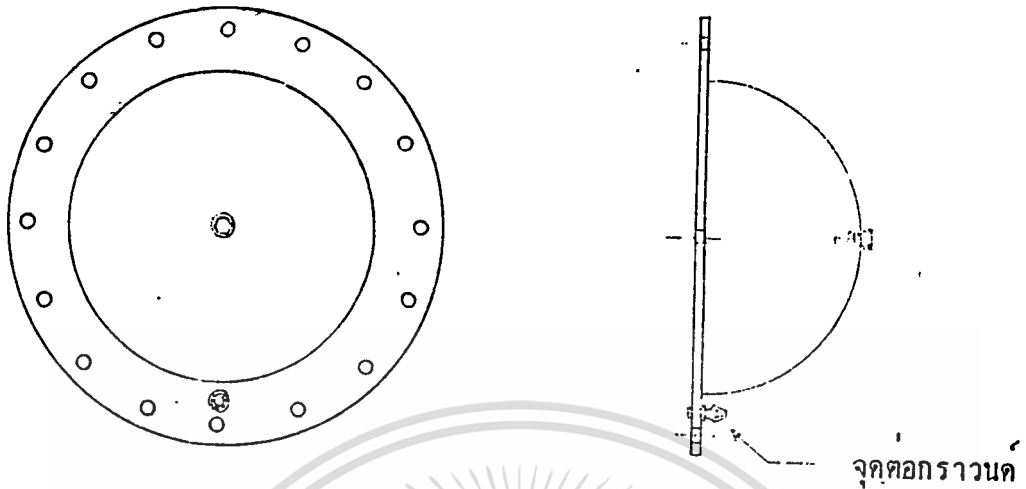
เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ไว้ใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ยืมได้ให้มาไปใช้บ่อยครั้งเกินกว่าการค่า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ขึ้นรูปเป็นเครื่องวางกลมสองใบมาประกอบเข้าเป็นรูปทรงกลม โดยแต่ละเครื่องวางกลมจะมีปีกโดยรอบ มีเส้นผ่านศูนย์กลางภายใน 250 มิลลิเมตร ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางภายนอก 350 มิลลิเมตร

รูปที่ 3.2 ตัวถังส่วนเครื่องวางกลม ด้านท่ออากาศ

- เจาะที่ปีกของเครื่องทรงกลมโดยรอบ สำหรับใช้สกรูพลาสติกยึดเครื่องทรงกลมสองใบเข้าด้วยกัน
- เจาะรูตรงกลางของเครื่องวางกลมทั้งสอง เพื่อเตรียมไว้สำหรับยึดแกนเพลลาของอีเล็กโตรดตัวหมุน
- เครื่องวางกลมด้านท่ออากาศดังแสดงไว้ในรูปที่ 3.2 จะมีส่วนของท่ออากาศที่ทำมาจากแก๊สอะคริลิกกลึง ท่อออกมาภายนอกไว้สำหรับการสูบลมอากาศออก และอัดก๊าซเข้าไปภายใน
- เครื่องวางกลมด้านจุดต่อกราวด์ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 3.3 จะมีส่วนของขั้วต่อสายติดอยู่ด้วย เพื่อต่อสายกราวด์เข้ากับอีเล็กโตรดระนาบที่อยู่ภายใน
- อุปกรณ์ป้องกันการรั่วซึมของก๊าซตามจุดต่างๆ ใช่วงยาง (O-RING) ใส่กับไว้ทุกจุดที่มีรูเจาะหรือรอยต่อ ตัวถังที่ประกอบเสร็จสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้งานในการทดลองได้ แสดงไว้ในรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.3 ตัวถังเครื่องวงกลมด้านจุดต่อกราวด์

3.2.2 อิเล็กโทรดตัวหมุน

ตัวหมุนเป็นอิเล็กโทรดที่มีลักษณะปลายแหลมที่สามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ ในการสร้างตัวหมุนนี้ต้องให้เหมาะสมกับตัวถังที่ได้ทำการออกแบบไว้ รูปที่ 3.4 เป็นรูปที่แสดง โครงสร้างของชุดตัวหมุนที่ออกแบบขึ้นมา โดยมีรายละเอียดของโครงสร้างดังต่อไปนี้

- โลหะที่ใช้เป็นลวดทองเหลืองมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3.2 มิลลิเมตร

- โครงสร้างของตัวหมุนเป็นแกนปลายแหลมโค้งงอ 2 ข้าง ที่สามารถหมุนได้อย่าง

อิสระ โดยมีแบริ่งเป็นตัวลดแรงเสียดทานระหว่างตัวหมุนกับเพลาทองเหลืองที่ยึดติดกับตัวถัง

- ความยาวของแกนตัวหมุน วัดจากจุดศูนย์กลางถึงปลายแหลมยาว 100 มิลลิเมตร

- น้ำหนักตัวหมุน กรัม

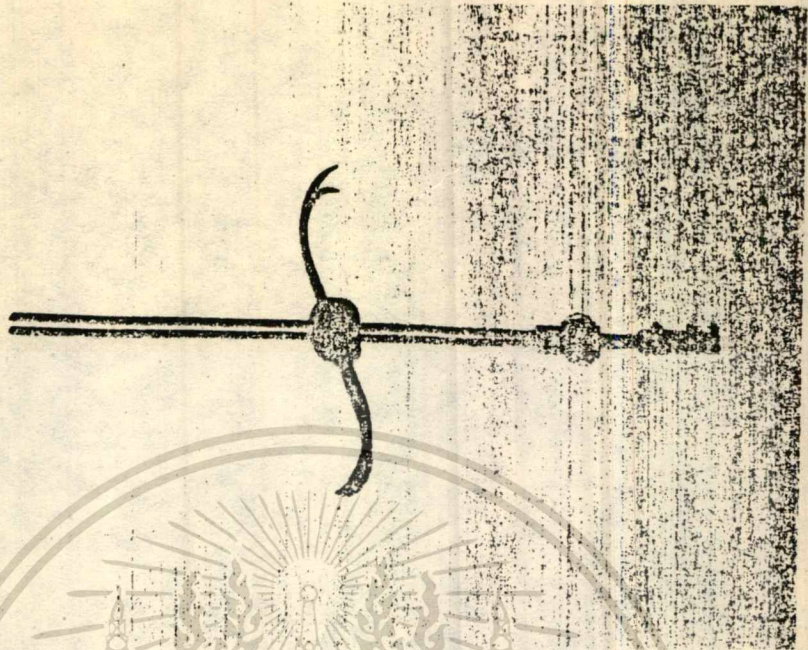
- แกนเพลาทองเหลืองที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 มิลลิเมตร โดยที่ปลาย

แหลมของของแกนเพลาทองเหลืองหนึ่งจะมีขั้วต่อสายไฟที่จะทะลุออกมาจากตัวถัง สำหรับต่อสายป้อน แรงดันไฟฟ้าเข้าสู่ตัวหมุน

ชุดอิเล็กโทรดตัวหมุนที่ทำการออกแบบ และสร้างขึ้นจะนำไปใช้เป็นชุดตัวหมุนในโม

เตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบ ดังแสดงไว้ในรูปที่ 3.4 ซึ่งจะมีแนวการหมุนในแนวตั้งฉากกับ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระนาบ (VERTICAL)

รูปที่ 3.4 อเล็กโตรดตัวหมุน

3.2.3 อเล็กโตรดระนาบ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วถึงอเล็กโตรดตัวหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบซึ่งเคลื่อนที่ สามารถหมุนได้อย่างอิสระ รวมถึงการออกแบบการสร้างไปอย่างละเอียดแล้วนั้น โดยส่วนต่อไปนี้จะ เป็นกล่าวถึงการออกแบบการสร้างอเล็กโตรดที่รูปลักษณะเป็นแผ่นระนาบซึ่งถูกยึดติดอยู่กับที่โดยมีรายละเอียดของการออกแบบและโครงสร้างดังนี้

- โลหะที่ใช้เป็นแผ่นทองแดง กว้าง 40 มิลลิเมตร

- ทำเป็นรูปวงกลมติดอยู่กับผนังด้านในของตัวถัง ในแนวการหมุนของอเล็กโตรดตัวหมุน โดยจะต่อเข้ากับขั้วต่อสายในเครื่องทรงกลมด้านจุดต่อกราวด์ของตัวถังซึ่งได้ออกแบบไว้แล้ว

ดังนั้นภายในตัวถังของมอเตอร์ จะมีอเล็กโตรดที่มีลักษณะต่างกัน 2 แบบ บรรจุอยู่ภายใน โดยตัวหมุนจะเป็นอเล็กโตรดแบบปลายแหลม และแผ่นโลหะทองแดงจะเป็นอเล็กโตรดระนาบ โดยมีระยะห่างระหว่างปลายแหลมกับระนาบคงที่ตลอดเวลาขณะหมุน

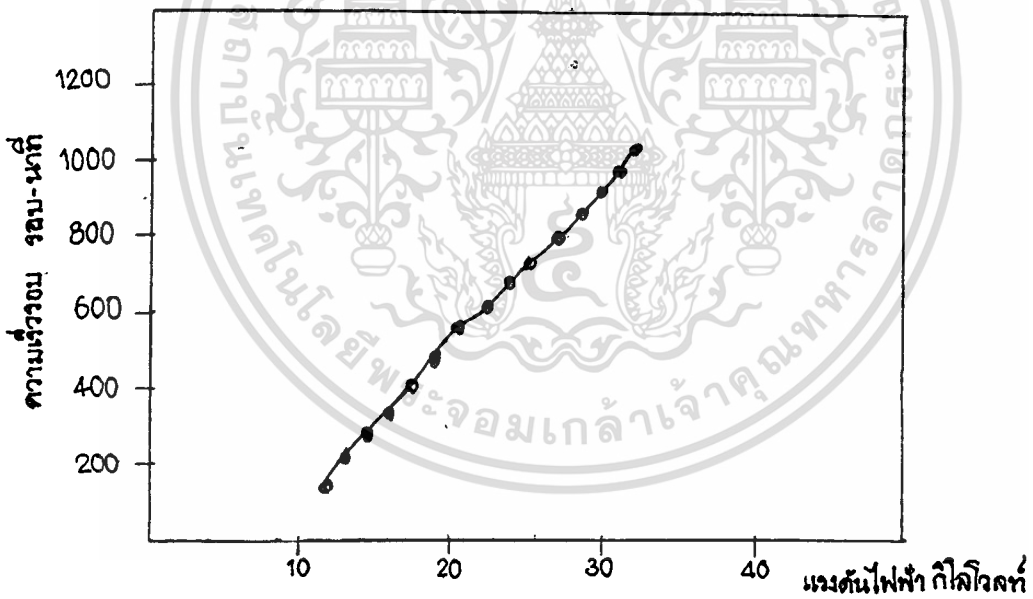
3.2.4 ฐานรองรับ

ฐานที่ใช้รองรับตัวมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้องมีขนาดพอเหมาะ สามารถรองรับน้ำหนักทั้งหมดได้ ในการสร้างฐานรองรับต้นแบบนี้ใช้ไม้สร้างมา ดังรูปที่ 3.1

3.3 การทดสอบมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง

หลังจากที่ได้อธิบายการออกแบบการสร้างมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบแล้ว ก็นำมาทำการทดสอบ พิจารณาผลการทดลองหาความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบหมุนกับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนของมอเตอร์ รูปที่ 3.5 ได้แสดงตัวอย่างการติดตั้งมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงต้นแบบในห้องปฏิบัติการ พร้อมทั้งจะทำการทดสอบ โดยมีเงื่อนไขของการทดสอบคือ เป็นการทดสอบมอเตอร์มอเตอร์แรงดันสูงต้นแบบที่ภายในบรรยากาศ

การทดลองเพื่อหาข้อมูลของความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบหมุนของมอเตอร์ที่ภายในบรรยากาศกับระดับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อน เมื่อตัวหมุ่มีคุณสมบัติเป็นข้าวอะโนด โดยที่ระดับความมัตนบรรยากาศมีค่าเท่ากับ 760 มม. ของปรอท ทำการป้อนค่าแรงดันไฟฟ้าจนกระทั่งถึงแรงดันเบรกดาวน์ บันทึกผลข้อมูลการทดลอง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบการหมุนและแรงดันไฟฟ้าที่ป้อน พร้อมกับแสดงเป็นกราฟของความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย

รูปที่ 3.5 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงดันไฟฟ้า-กิโลโวลต์ กับความเร็วรอบ-rpm

3.4 ส่วนประมวลผลและแสดงผล

เนื่องจากผลของความเร็วรอบของการหมุนจะมีผลกระทบต่อแรงดันไฟฟ้าที่ป้อน ดังนั้นในการวัดความเร็วรอบการหมุนของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง จึงจำเป็นต้องมีประสิทธิ์ภาพพอสมควร เพื่อให้ค่าที่ถูกต้องที่สุด ในการออกแบบการสร้างส่วนประมวลผลและแสดงผลจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบจากมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูงที่มีต่อตัวประมวลผลนี้ด้วย

สำหรับผลกระทบที่เกิดจากตัวมอดูเลเตอร์ที่สำคัญก็คือ สัญญาณรบกวน (NOISE) และลำแสงที่เกิดจากการสปร้าครระหว่างซีวี่เล็กโตรด ซึ่งจำเป็นต้องกำจัดสัญญาณรบกวน (NOISE REDUCTION) โดยทำการชิลด์ (SHIELD) ให้สัญญาณรบกวนไหลลงกราวด์ สำหรับส่วนประมวลผลและแสดงผลจะประกอบด้วยส่วนที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ ตัวส่งสัญญาณ (SENDER), ภาครับสัญญาณ (RECEIVER), ส่วนเปรียบเทียบสัญญาณเมื่อแสดงผล (COMPAREDIC DISPLY)

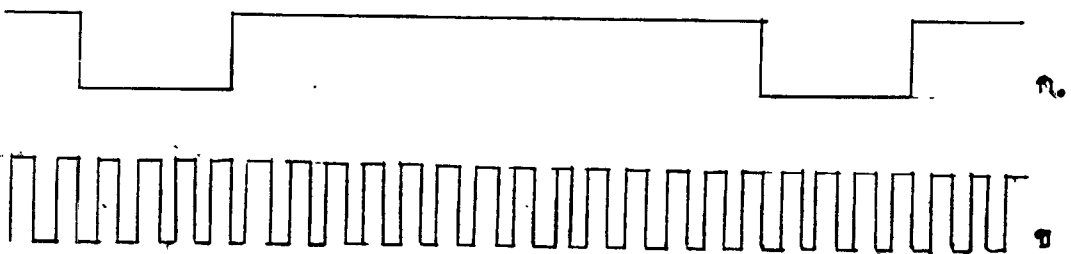
สำหรับภาครับและภาคส่งสัญญาณจะใช้หลักการทำงานของอินฟราเรด (INFRARED) แทนลำแสงไฟ เพื่อลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากลำแสงขณะเบรกดาวน์ (BREAKDOWN) ระหว่างซีวี่เล็กโตรด โดยที่ภาคส่งจะมีการมอดูเลชัน (MODULATION) ของสัญญาณที่ส่งไป เพื่อป้องกันการรบกวน และภาครับจะทำการดีมอดูเลชัน (DEMODULATION) สัญญาณที่ได้รับจะได้สัญญาณค่าที่เกิดเนื่องมาจากการตัดลำแสงของตัวซีวี่เล็กโตรดตัวหมุนแต่เพียงอย่างเดียว สัญญาณที่ได้นี้จะเข้าสู่ส่วนของการเปรียบเทียบสัญญาณเพื่อการแสดงผล โดยอาศัยคุณสมบัติของความเร็วรอบการหมุนของตัวหมุนกับแรงดันที่ป้อนให้ เป็นสำคัญ

รูปที่ 3.6 แสดงการทำงานส่วนประมวลผลและแสดงผล

3.4.1 ภาคส่งสัญญาณ

ในภาคส่งสัญญาณนี้สามารถแบ่งวงจรทางภาคส่งออกเป็นสองส่วนได้ 2 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนสร้างสัญญาณขนาด 10 กิโลเฮิร์ต โดยใช้ไอซีเบอร์ 555 สร้างสัญญาณอะสเทเบิล (ASTABLE) ออกมา และภาคขับจะใช้ TIL30 ซึ่งเป็นไดโอดเปล่งแสงในรูปของหลอดไฟ LED

รูปที่ 3.7 รูปคลื่นที่วัดได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ... ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า... ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.7 รูปคลื่นที่วัดได้

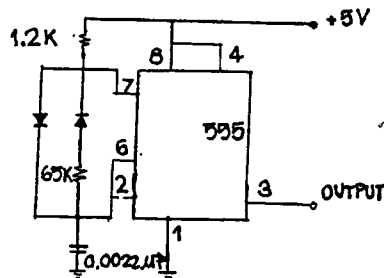
ในการวัดความเร็วรอบการหมุนนี้ จะอาศัยการหมุนตัดผ่านลำแสงอินฟราเรด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาเวลาที่เซนเซอร์เล็กโตรดตัวหมุนข้างหนึ่ง ตัดผ่านลำแสงที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 1 นิ้ว (2.5 เซนติเมตร) จากคุณสมบัติของความเร็วยรอบการหมุนจะพิจารณาค่าที่โอกาสสูงสุดคือ 1200 รอบต่อนาที (RPM) หรือมีค่าเท่ากับ 20 เฮิร์ต (1200/60 = 20) ดังนั้นเวลาที่เซ็นเซอร์เล็กโตรดตัวหมุนตัดผ่านลำแสงดังในรูปที่ 3.7 ก. จะมีค่าเท่ากับ

$$(2.5 \times 10^{-2}) / 20 = 1.25 \times 10^{-3} \text{ วินาที}$$

ดังนั้นการออกแบบสัญญาณอะสเทเบิลจะต้องออกแบบให้มีค่าของคาบเวลาน้อยกว่าค่าเวลาของขาข้างหนึ่งของตัวหมุนตัดผ่านลำแสง จึงพิจารณาค่าสัญญาณขนาด 10 กิโลเฮิร์ต มีคาบเวลาเท่ากับ 0.1 มิลลิวินาที ซึ่งมีค่าคาบเวลาน้อยกว่า และเมื่อพิจารณาถึงค่าดีวตี้ไซเคิล (DUTY CYCLE) ของสัญญาณประกอบด้วยข้อมูลของ TIL 39 ต้องพิจารณาที่ค่าดีวตี้ไซเคิลต่ำๆ เพื่อให้ TIL 39 จะได้มีความเข้มแสงที่ปล่อยออกมามีค่าเพิ่มขึ้น ค่าดีวตี้ไซเคิลเป็นค่าสัญญาณเปิด (ON) ต่อสัญญาณเปิด (OFF)

-ส่วนสร้างสัญญาณอะสเทเบิล

การสร้างสัญญาณอะสเทเบิลนั้น จะใช้ไอซีเบอร์ 555 สร้างสัญญาณอะสเทเบิลขนาด 10 กิโลเฮิร์ต ที่มีช่วงเวลาที่เปิด (t_{on}) มิลลิวินาที ดังรูปที่ 3.7 ข. และมีลักษณะวงจรดังรูปที่ 3.8

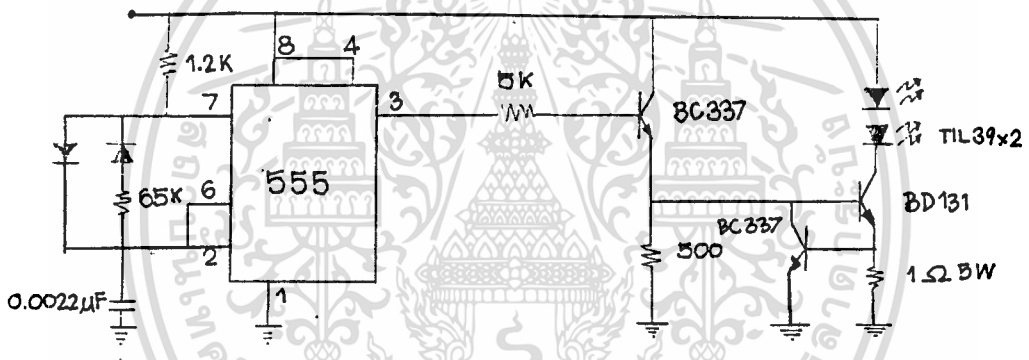

รูปที่ 3.8 รูปสัญญาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ส่วนขับ TIL 39

ออกแบบให้ใช้ TIL 39 (อินฟราเรด แออีดี) จำนวน 2 ตัวเพื่อเพิ่มความเข้มลำแสง ซึ่งมีกระแสสูงสุด (PEAK CURRENT) เท่ากับ 1 แอมป์ และมีช่วงเวลาที่เปิด(t_{on}) มิลลิวินาที คิดเป็นความกว้างพัลส์(PULSE WIDTH) เปอร์เซนต์

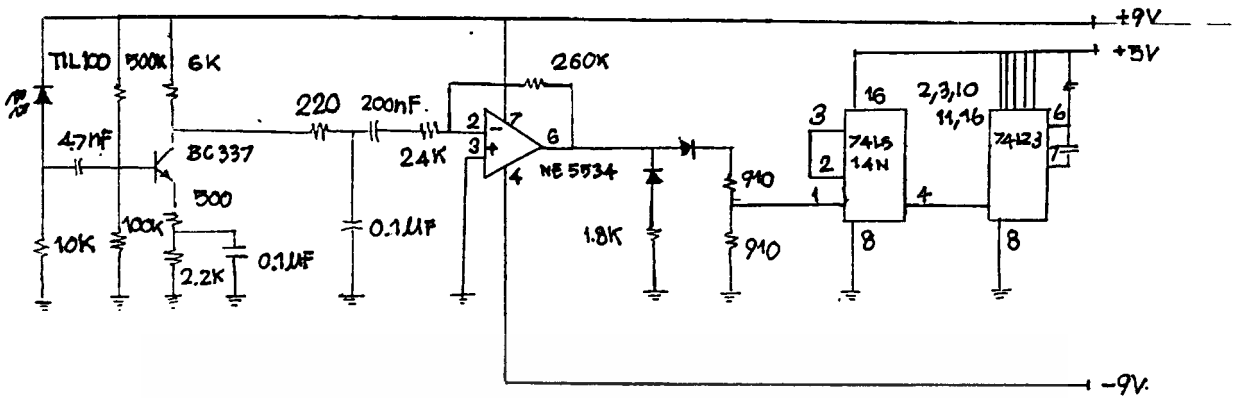
รูปที่ 3.9 ภาคส่ง

3.4.2 ภาครับ

เมื่อภาคส่งสัญญาณทำการส่งสัญญาณที่มีอดุลเลขขึ้นด้วยความถี่ขนาด 10 กิโลเฮิรท์และขาของอิเล็กโทรดตัวหมุนเคลื่อนที่ตัดผ่านลำแสง จะได้สัญญาณดังรูปที่ 3.7 ค. เมื่อรับลำแสงอินฟราเรดด้วยภาครับ สำหรับภาครับประกอบด้วย ตัว TIL 100 เป็นตัวรับลำแสงอินฟราเรดที่ถูกอิเล็กโทรดตัวหมุนตัดผ่าน เมื่อรับสัญญาณได้แล้วก็จะนำสัญญาณที่ได้มาทำการกรองเอาความถี่ที่ไม่ต้องการออก เพื่อที่จะนำสัญญาณที่ได้มาขยายโดยการใช้ออนแอมป์เบอร์ 351 มีอัตราขยาย 100 หลังจากที่ยขยายสัญญาณที่ได้เรียบร้อยแล้วก็นำมาปรับแต่งสัญญาณใหม่ โดยใช้ซิมิทริกเกอร์ 7414 .เมื่อทำการปรับแต่งสัญญาณเรียบร้อยแล้วก็นำสัญญาณที่ได้มาทำการมอดุลเลขขึ้นโดยใช้ทริกเกอร์ 74123 เพื่อที่จะให้ได้สัญญาณเป็นดังรูป 3.7 ก ซึ่งเป็นสัญญาณที่ความถี่ของการหมุนของอิเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรศัตว์หมุน

รูปที่ 3.10 แสดงภาครับทั้งหมด

3.4.3 ส่วนเปรียบเทียบสัญญาณเพื่อการแสดงผล

หลังจากได้สัญญาณที่แสดงความถี่ของการหมุนของอิเล็กโทรศัตว์หมุน จากภาครับที่เกิดจากอิเล็กโทรศัตว์ ตัวหมุนเคลื่อนที่หมุนตัดผ่านลำแสงอินฟราเรด ก็นำสัญญาณที่รับได้นั้นมาทำการนับการนับสัญญาณโดยใช้ตัวนับ 4510 เป็นตัวนับ (COUNTER) และ 4513 ซึ่งเป็นตัวถอดรหัสสัญญาณบีซีดี (BCD CODE) จาก 4510 เปลี่ยนไปแสดงผลด้วย 7 เซกเมนต์ ซึ่ง 4513 นี้จะทำหน้าที่แลชชิง (LATCHING), ถอดรหัส (DECODE) และเป็นตัวขับตัว 7 เซกเมนต์ (7SEGMENT) เพื่อการแสดงผล การแสดงผลเป็นตัวเลขแสดงระดับแรงดันนี้จะมีค่าใกล้เคียงมากกับค่าแรงดันไฟฟ้าที่บ่อนให้มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง ดังสมการ

$$(RPM * n) / 60 = V \quad (\text{กิโลโวลท์})$$

สำหรับ RPM เป็นความเร็วมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงดันสูง

n เป็นจำนวนแชนของอิเล็กโทรศัตว์หมุน

V เป็นค่าแรงดันไฟฟ้ามินหน่วยเป็นกิโลโวลท์

สำหรับวงจรในภาคนี้สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 3.11

บทที่ 4

การทดสอบเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง

2.1 บทนำ

จากที่ได้ออกแบบเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบขึ้นมาแล้ว จะต้องนำเอาเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบมาทำการศึกษาทดลองคุณสมบัติต่างๆ ของเครื่องมือวัด โดยการทดสอบจะเป็นการทดสอบอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์ตัวหุ้ม ซึ่งขนาดของอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์จะมีผลต่อเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบโดยตรง และเป็นการเปรียบเทียบระหว่างเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบกับการวัดค่าแรงดันไฟฟ้าแรงสูงโดยผ่านเครื่องกำเนิดแรงดันไฟฟ้ากระแสตรง

4.2 การทดสอบตัวอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์

เนื่องจากการที่อิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์เป็นส่วนสำคัญต่อการออกแบบสร้างเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบ คือความสามารถของเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบนี้จะขึ้นอยู่กับขนาดของอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์ โดยที่ความสามารถของเครื่องมือวัดต้นแบบจะหมายถึงช่วงของการวัดค่าแรงดันไฟฟ้า

สำหรับอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์ที่มีลักษณะเป็นปลายแหลมที่สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างอิสระ โดยมีลักษณะของการออกแบบดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 แล้วนำมาประกอบรวมร่วมกับอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์และตัวถัง หลังจากทำการประกอบเรียบร้อยแล้ว ก็นำมาทดสอบโดยป้อนแรงดันไฟฟ้าแรงดันสูงระหว่างอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์ทั้งสอง แล้วทำการบันทึกข้อมูลความเร็วรอบการหมุนของอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์กับระดับแรงดันไฟฟ้าแรงดันสูงที่ป้อนให้ โดยมีการบันทึกข้อมูลในลักษณะที่เพิ่มค่าแรงดันจากค่าศูนย์ไปจนถึงค่าแรงดันสูงสุดที่เกิดการเบรคดาว์นระหว่างหัวอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์ทั้งสอง แล้วทำการลดระดับแรงดันลงมาจนกระทั่งอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์หยุดหมุน โดยทำการบันทึกข้อมูลตลอดเวลาที่ทำการเพิ่มหรือลดระดับแรงดันไฟฟ้า โดยที่ข้อมูลความเร็วรอบการหมุนและระดับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนให้ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.1

เมื่อนำเอาข้อมูลที่ได้นำมาเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์จะได้ดังรูปที่ 4.1

จากการทดลองจะเห็นได้ว่าอิเล็กทรอนิกส์ทรานสดิวเซอร์จะเริ่มทำการเคลื่อนที่หมุนรอบแกน

เวลาที่ค่าแรงดันไฟฟ้าประมาณ 19.5 กิโลโวลต์ แล้วเมื่อเพิ่มแรงดันไฟฟ้าไปจนถึงเกิดการ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

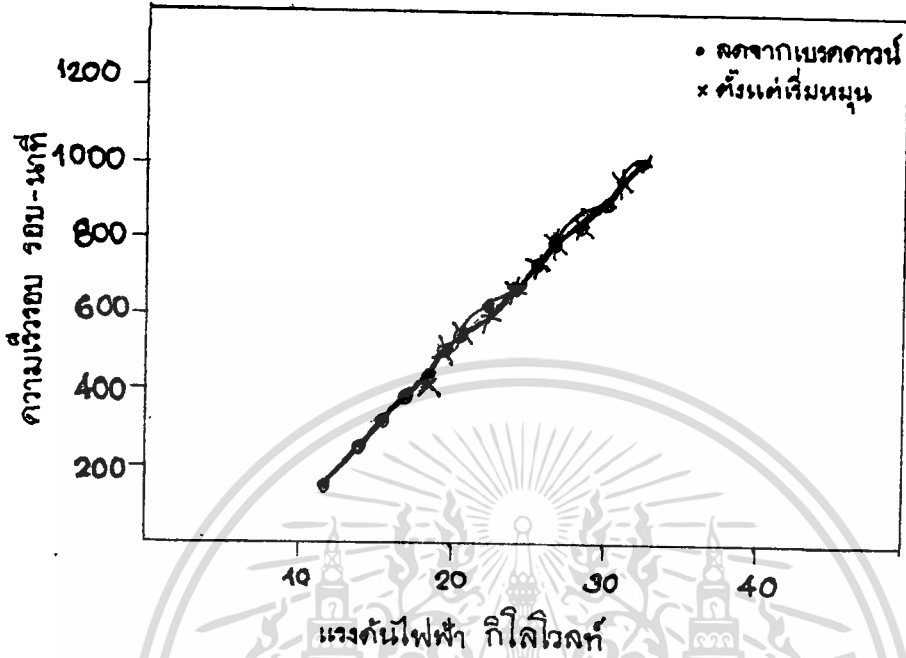
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบกับระดับแรงดันไฟฟ้า

ระดับแรงดันที่ป้อน (KV)	ความเร็วรอบ (rpm) (ตั้งแต่เริ่มหมุน)	ความเร็วรอบ (rpm) (ลดจากเบรคดาวน์)
12.0		174
13.5		255
15.0		327
16.5		397
18.0	454.1	455
19.5	519	514
22.5	631	638
24.0	692	690
25.5	741	751
27.0	795	803
28.5	860	855
30.0	906	909
31.5	965	968
33.0	1022	1023

เบรคดาวน์ ระหว่างขั้วอีเล็กโตรดทั้งสองที่ประมาณ 33 กิโลโวลต์ ซึ่งจะทำให้การวัดความเร็วรอบได้ไม่แน่นอน เนื่องจากการรบกวนของขบวนการเกิดเบรคดาวน์ และเมื่อทำการลดระดับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงสามารถทำการลดระดับแรงดันให้ต่ำลงมาได้ถึง 12 กิโลโวลต์ อีเล็กโตรด

ตัวหมุนก็จะทำการหยุดหมุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หากมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

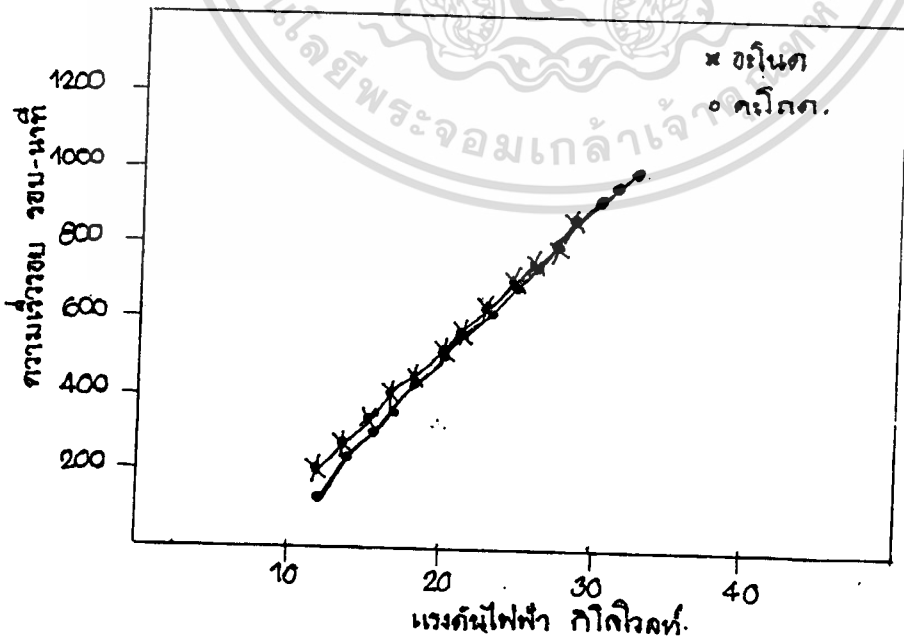
รูปที่ 4.1 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงดันไฟฟ้า (KV) กับความเร็วรอบของตัวหมุนอะโนด

เมื่อทำการป้อนแรงดันไฟฟ้าจากศูนย์โวลต์ จนถึงค่าแรงดันไฟฟ้าค่าใดค่าหนึ่ง อิเล็กโตรดตัวหมุนก็จะเริ่มหมุน ขณะที่อิเล็กโตรดตัวหมุนเริ่มหมุน ถ้าหยุดการเพิ่มแรงดันไฟฟ้า โดยที่ยังคงระดับแรงดันไว้เท่าเดิม เราจะพบว่าอิเล็กโตรดตัวหมุนจะหมุนจนมีความเร็วค่าหนึ่ง แสดงว่าที่ระดับแรงดันไฟฟ้าระดับนี้ โมเลกุลของอากาศเริ่มมีการแตกตัว มีกลุ่มอิเล็กตรอนอิสระวิ่งเข้าชนที่ปลายแหลมของอิเล็กโตรด และแรงที่ชนนั้นมีขนาดแรงพอที่จะทำให้อิเล็กโตรดปลายแหลมเริ่มหมุนได้ และเมื่อรักษาระดับแรงดันให้คงที่ค่าความเร็วรอบการหมุนจะเพิ่มขึ้น แสดงว่าเกิดการแตกตัวของโมเลกุลของอากาศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนการแตกตัวของโมเลกุลเริ่มค่อนข้างจะมีค่าคงที่ ทำให้ความเร็วรอบการหมุนนั้นเฉลี่ยออกมาได้คงที่ ทุกครั้งที่เพิ่มระดับแรงดันไฟฟ้าไปค่าหนึ่ง หลังจากตัวอิเล็กโตรดตัวหมุน แล้วรักษาระดับแรงดันให้คงที่จะพบว่าความเร็วรอบการหมุนจะเพิ่มขึ้นถึงค่าหนึ่ง แล้วก็ลดลงจนถึงค่าหนึ่ง ที่ระดับแรงดันไฟฟ้าคงที่ ในกรณีเช่นนี้อาจเนื่องมาจากขบวนการไอออไนเซชัน เพราะการที่อะตอมหรือโมเลกุลจะแตกตัวจะต้องได้รับพลัง

งานเพียงพอกับระดับพลังงานที่กระตุ้น ดังนั้นจำนวนของอะตอมหรือโมเลกุลที่ถูกทำให้ตื่นกระตุ้น
อย่างไม่ต่อเนื่องจึงมีผลทำให้ความเร็วไม่คงที่

จากการทดลองเราจะพบอีกว่าระดับแรงดันไฟฟ้าที่ทำให้ตัวอิเล็กทรอนิกส์โตรดตัวหยุดหมุน
จะมีค่าระดับแรงดันไฟฟ้าต่ำกว่าระดับแรงดันไฟฟ้าที่ทำให้เกิดการหมุนของอิเล็กทรอนิกส์โตรดตัวหมุน
อาจเนื่องมาจากผลของการแตกตัวของโมเลกุลอากาศและจำนวนอิเล็กทรอนิกส์ตรอนอิสระ มีจำนวน
เพียงพอที่จะผลักปลายแหลมของอิเล็กทรอนิกส์โตรดเคลื่อนที่ต่อไป นอกจากนี้ยังอาจจะเกิดความเฉื่อยอีก
ด้วย

จากการทดลอง เมื่อเปลี่ยนตัวอิเล็กทรอนิกส์โตรดตัวหมุนจากตัวหมุนอะโกลด์เป็นตัวหมุนอะ
โนด จะพบว่าจุดที่เกิดเบรคดาวระหว่างตัวอิเล็กทรอนิกส์โตรดจะมีระดับแรงดันไฟฟ้าเบรคดาวนี้และ
ความเร็วรอบต่ำกว่าตัวหมุนอะโกลด์ แสดงว่าตัวหมุนอะโนดน่าจะมีอิเล็กทรอนิกส์ตรอนอิสระที่เกิดขึ้น
เนื่องจากขบวนการไอออไนเซชันมากกว่า ตัวหมุนอะโกลด์จึงมีจุดเบรคดาวนี้ต่ำกว่าตัวหมุนอะโกลด์
และจะพบอีกว่าที่ระดับไฟฟ้าเดียวกัน ตัวหมุนอะโนดจะมีความเร็วรอบการหมุนสูงกว่าตัวหมุนอะ
โกลด์ดังเหตุผลข้างต้นเช่นกัน

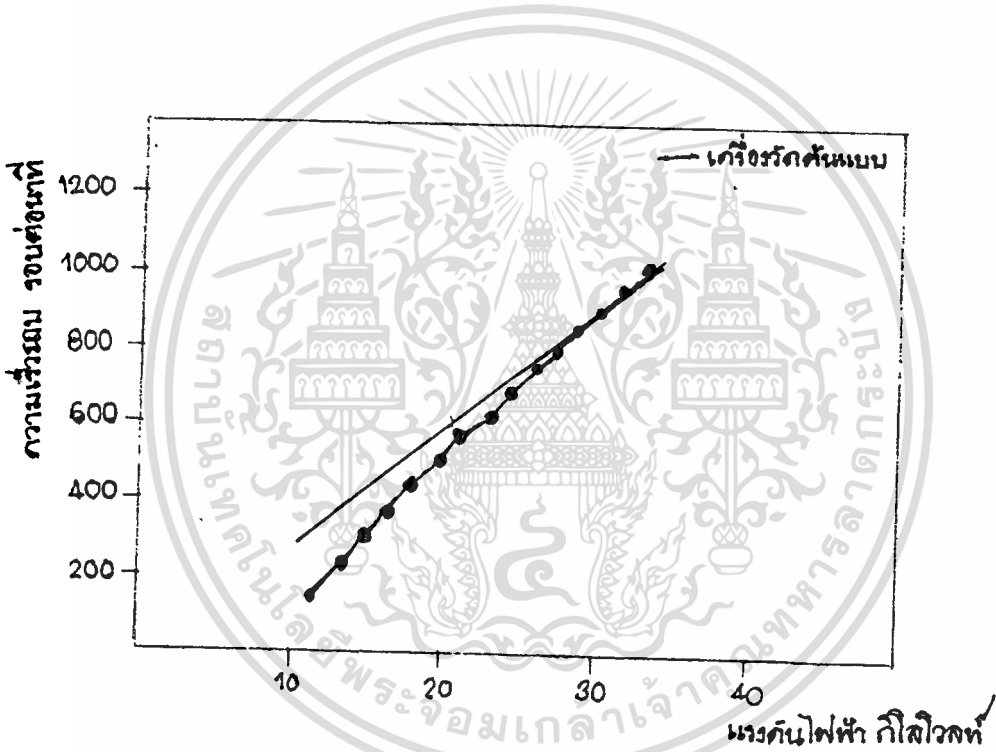

รูปที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างตัวหมุนอะโนดกับตัวหมุนอะโกลด์

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์สงวนไว้สำหรับนักเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ดูแลเห็นสมควรจะขอแก้ไขข้อผิดพลาดในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 การทดสอบเครื่องมือวัดความต้านไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบ

สำหรับเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบ มีลักษณะการสร้างดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเมื่อนำมาทดสอบคุณสมบัติของตัวเครื่องนี้ โดยที่จะทำการทดสอบวัดระดับแรงดันไฟฟ้า โดยอาศัยความเร็วของตัวมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูงเป็นตัววัดระดับแรงดันไฟฟ้า สำหรับการวัดระดับแรงดันไฟฟ้าโดยเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบกับการวัดโดยอาศัยเครื่องกำเนิดแรงดันกระแสตรงแรงสูง เมื่อเทียบกับความเร็วรอบของการหมุน สามารถแสดงได้ดังกราฟในรูปที่ 4.3

รูปที่ 4.3 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงดันไฟฟ้า-กิโลโวลท์ กับความเร็ว -รอบต่อนาที ระหว่างเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าสูงต้นแบบกับการวัดผ่านเครื่องกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง

จากผลการทดลอง จะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบการหมุนกับแรงดันไฟฟ้า ระหว่างตัวเครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบกับวัดผ่านเครื่องกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง มีความใกล้เคียงกันมาก โดยที่มีการใช้งาน สามารถวัดระดับแรงดันไฟฟ้าได้ที่ 12-30 กิโลโวลท์แต่ช่วงการใช้งานได้ดีคือ 24-33 กิโลโวลท์

บทที่ 5

บทสรุป

เครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงที่ทดลองวิจัยเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง โดยอาศัยหลักการทำงานของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูงมีความเร็วรอบการหมุนของอิเลคโตรดตัวหมุนสัมพันธ์กับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงที่ป้อนระหว่างขั้วอิเลคโตรดทั้งสองของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง สำหรับในการทดลองวิจัยนี้เป็นการศึกษาคุณสมบัติของอิเลคโตรดตัวหมุนและคุณสมบัติของตัวเครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูง โดยที่เครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ

1. มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง
2. ส่วนประมวลผลและแสดงผล

สำหรับมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูงที่สร้างขึ้นมา เป็นผลมาจากพฤติกรรมของสนามไฟฟ้าที่ไม่สม่ำเสมอสูงของขั้วอิเลคโตรดปลายแหลมกับระนาบในก๊าซ คือผลของสนามไฟฟ้านอกจากจะก่อให้เกิดขบวนการไอออนไนเซชันเพิ่มทวีคูณจำนวนอิเล็กตรอนอิสระและไอออนบวก เพื่อทำการกลายเป็นฉนวนของก๊าซแล้วยังเป็นขบวนการที่ก่อให้เกิดแรงผลักดันกระทำต่อปลายแหลมของอิเลคโตรดตัวหมุนอีกด้วยสำหรับการหมุนของอิเลคโตรดตัวหมุน จะมีความเร็วรอบการหมุนสัมพันธ์กับระดับแรงดันไฟฟ้าที่ป้อนระหว่างขั้วอิเลคโตรดทั้งสอง และลักษณะของตัวอิเลคโตรดตัวหมุนก็จะมีส่วนต่อการหมุนของอิเลคโตรดตัวหมุนซึ่งทิศทางการเคลื่อนที่ โดยหมุนรอบแกนเวลาที่หยุดนิ่ง โดยมีแรงเป็นตัวลดความเสียดทาน ความเร็วรอบการหมุนของตัวอิเลคโตรดตัวหมุน ที่ทดสอบได้จะมีค่าความเร็วไม่คงที่ เป็นค่าเฉลี่ยที่ระดับแรงดันคงที่ อันเป็นผลจากสนามไฟฟ้าที่ไม่สม่ำเสมอระหว่างอิเลคโตรด และแรงที่กระทำต่อปลายแหลมของอิเลคโตรดตัวหมุน อันเนื่องมาจากการชนของอิเล็กตรอนอิสระและไอออนบวกของอากาศ รวมทั้งแรงเฉื่อยของตัวอิเลคโตรดตัวหมุน

ในการเลือกการป้อนไฟฟ้าระหว่างขั้วอิเลคโตรดเลือกที่จะป้อนไฟให้ตัวหมุนเป็นตัวหมุนคาโอด ซึ่งให้ช่วงความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบและแรงดันไฟฟ้า เป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นที่มีช่วงระดับแรงดันมากกว่าแบบตัวหมุนแอนโนด

สำหรับผลการทดสอบเครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงต้นแบบ โดยการตรวจจับความเร็วของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับคุณสมบัติของตัวมอเตอร์สนามไฟฟ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย โดยผู้จัดทำเอกสารนี้ไม่มีการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แรงสูง ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วรอบการหมุนกับระดับแรงดันที่ป้อนระหว่างขั้วอิเลคโตรดทั้งสอง แล้วจะพบว่าคุณสมบัติของเครื่องวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับตัวมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูงสามารถนำไปใช้งานได้ในช่วงระดับแรงดัน 25 - 33 กิโลโวลท์ แต่ในช่วงระดับต่ำกว่า 25 กิโลโวลท์ จะเกิดความเสียหายเนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นและหยุดของตัวหมุน ดังนั้นในการที่จะพัฒนาเครื่องมือวัดระดับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงควรพิจารณาถึงคุณสมบัติระหว่างมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูงกับเครื่องมือวัดระดับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงให้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน

ในกรณีที่ต้องการใช้เครื่องมือวัดแรงดันไฟฟ้าแรงสูงนี้ไปใช้งานควรจะต้องคำนึงถึงสภาพสนามไฟฟ้าที่ไม่สม่ำเสมอระหว่างขั้วอิเลคโตรดทั้งสองซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเร็วรอบของอิเลคโตรดตัวหมุน ในขณะที่มีแรงดันไฟฟ้าคงที่แต่เครื่องมือวัดระดับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงของระดับแรงดันไฟฟ้าตามความเร็วรอบการหมุนของอิเลคโตรดตัวหมุนด้วย ซึ่งจะต่างกับคุณสมบัติของมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง

ถ้าต้องการขยายช่วงการวัดระดับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงให้มีช่วงกว้างขึ้น จะต้องคำนึงถึงส่วนสำคัญ 2 ส่วนที่จะต้องทำการออกแบบคำนวณเพื่อสร้างขึ้นมาใหม่คือ ตัวมอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง และส่วนประมวลผลและแสดงผล

อย่างไรก็ดีผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการทดลองค้นคว้าของโครงการวิจัยสร้างเครื่องมือวัดระดับแรงดันไฟฟ้าแรงสูงนี้ พอที่จะเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้อ่าน และผู้ที่สนใจในสาขาวิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูงสามารถนำไปพัฒนาและศึกษาทดลองค้นคว้าต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- 1) ศิริวัฒน์ โปธิเวชกุล , "มอเตอร์สนามไฟฟ้าแรงสูง" , ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง , 2528
- 2) Charles Green , "Electrostatics Handbook" , The United States Of america , 1987
- 3) E. Khffel and M. Abddulah , "High - Voltage Engineering" , Oxford , Pergamon Press , 1977
- 4) LL Alston , "High - Voltage Technology" ,Oxford University Press ; London , 1968
- 5) ซีเอ็ดยูเคชั่น , "คู่มือ/เทียบเบอร์ไอที TTL" , บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น , 2529
- 6) ซีเอ็ดยูเคชั่น , "คู่มือไอที CMOS 4000 SERIES" , บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น , 2528

กิติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ อาจารย์ ศิริวัฒน์ โนริเวชกุล อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ ขนิษฐา แซ่ตั้ง ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ที่เป็นแนวทางในการทำโครงการมาโดยตลอด จนทำให้ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณสโตร์ภาควิศวกรรมไฟฟ้าและเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ ให้ความอนุเคราะห์บางประการแก่ผู้เขียน ซึ่งถ้าปราศจากบุคคลเหล่านี้แล้ว ปริญญาโทฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จลงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณอย่างยิ่งสำหรับเธอคนนั้น ที่เป็นผู้ให้กำลังใจตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ
สมความตั้งใจ.....

